ГУДМУНДР АНДРІ АСТРАДСОН ПРОТИ ІСЛАНДІЇ

© Переклад Олександра Дроздова, Віктора Янишена,
Олени Дроздової, Яни Токарь, Богдана Трофімова

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА ГУДМУНДУР АНДРІ АСТРАДСОН ПРОТИ ІСЛАНДІЇ

(Заява № 26374/18)

© Переклад з англійської мови та опрацювання цього рішення здійснено:
адвокатом, членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Президентом Спілки адвокатів України, членом Науково-консультативних рад Конституційного Суду України, Верховного Суду та Національної асоціації адвокатів України,
заступником голови Галузевої експертної ради у галузі знань 08 «Право»,
доцентом кафедри кримінального процесу НЮУ ім. Я. Мудрого,
кандидатом юридичних наук, доцентом, заслуженим юристом України
Олександром Дроздовим
адвокатом, кандидатом юридичних наук, доцентом
Віктором Янишеним
адвокатом, кандидатом юридичних наук, головним науковим співробітником відділу дослідження проблем прокурорської діяльності у сфері міжнародного прав та впровадження практики ЄСПЛ науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, доцентом кафедри кримінального права і правосуддя Міжнародного економіко-гуманітраного університету ім. акад. С. Дем'янчука, директором Адвокатського бюро «Дроздова та партнери»
Оленою Дроздовою
здобувачем кафедри цивільного права № 1
Національного юридичного університету ім. Я. Мудрого
Яною Токарь
Богданом Трофімовим

Офіційне цитування:
CASE OF Guðmundur Andri Ástráðsson v. Iceland
(Application no. 26374/18)
Офіційний текст англійською мовою:
http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-191701

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

12 березня 2019 року

Направлено на розгляд Великої палати 9 вересня 2019 року

Рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Текст рішення може підлягати редакційним виправленням.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ГУДМУНДР АНДРІ АСТРАДСОН ПРОТИ ІСЛАНДІЇ

© Переклад Олександра Дроздова, Віктора Янишена,
Олени Дроздової, Яни Токарь, Богдана Трофімова

У справі Гудмудур Андрі Астрадсон (Guðmundur Andri Ástráðsson) проти Ісландії,

Європейський суд з прав людини (Друга секція), засідаючи Палатою, до складу якої увійшли:

Пауль Лемменс (Paul Lemmens), *Голова,*
Роберт Спано (Robert Spano,)
Ісіл Каракас (Işıl Karakaş),
Валерію Грицько (Valeriu Griţco),
Івана Джеліч (Ivana Jelić),
Арнфінн Бердсен (Arnfinn Bårdsen),
Даріан Павлі (Darian Pavli), *судді,*
та Хасан Бакірсі (Hasan Bakirci), заступник секретаря секції,

Після нарад за зачиненими дверима 5 лютого 2019 року,
Проголошує наступне рішення, прийняте того ж дня.

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою № 26374/18 поданою до Суду проти республіки Ісландія 31 травня 2018 року на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція) громадянином Ісландії, паном **Гудмудур Андрі Астрадсон** (“заявник”).

2. Заявник був представлений паном Vilhjálmur H. Vilhjálmsson, юристом, що практикує у **Рейк'явіку**. Уряд Існалдії («Уряд») був представлений своїм представником, паном Єйнаром Карлом Хальвардсоном (Einar Karl Hallvarðsson), генеральним прокурором Ісландії

3. Заявник скаржився на те, що його було притягнуто до кримінальної відповідальності судом, який не був незалежним та безстороннім, а також не був таким, що встановлений законом, чим було порушено пункт 1 ст. 6 Конвенції.

4. 19 червня 2018 про заяву було повідомлено Уряд

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

ГУДМУНДР АНДРІ АСТРАДСОН ПРОТИ ІСЛАНДІЇ

© Переклад Олександра Дроздова, Віктора Янишена,
Олени Дроздової, Яни Токарь, Богдана Трофімова

A. Створення нового Апеляційного суду та призначення до нього суддів

5. Новий суд у судовій системі Ісландії, Апеляційний суд (Ltasréttur), був створений 1 січня 2018 року і почав діяти в той же день. Спеціальні тимчасові положення про призначення суддів до суду, включаючи тимчасове положення IV нового Закону «Про судоустрій» № 50/2016, набрали чинності 14 червня 2016 року. Ці положення передбачали, що призначення п'ятнадцяти суддів Апеляційного суду має бути завершено не пізніше 1 липня 2017 року, а їх призначення набирає чинності з 1 січня 2018 року.

6. Тимчасове положення IV нового Закону «Про судоустрій» регулює процедуру відбору та призначення до суду перших п'ятнадцяти суддів (див. пункт 57 нижче). Відповідно до пункту 1 Тимчасового положення IV нового Закону «Про судоустрій», комітет експертів - Комітет з оцінки («Комітет»), вже створений на основі розділу 4 (а) попереднього Закону «Про судоустрій» № 15/1998, уповноважено здійснювати оцінку кандидатів на вакантні посади та надавати свій звіт про оцінку їх компетенції Міністру юстиції. До складу Комітету увійшли п'ять експертів: одного було висунуто Радою суддів (Dómstólaráð), ще одного - Ісландською асоціацією адвокатів, один був обраний Парламентом («Althingi») і два - висунуті Верховним судом, один з яких діяв як Голова. Згідно з Тимчасовим положенням IV нового Закону «Про судоустрій», із змінами, внесеними згідно із Законом № 10/2017, який набув чинності 28 лютого 2017 року, міністр не може призначити кандидата на посаду судді, якого Комітетом не було визнано найбільш кваліфікованим як серед інших, та і безпосередньо. Однак, виняток з цього правила допускався, якщо Парламент прийняв пропозицію міністра призначити такого кандидата за умови, що він або вона відповідають мінімальним вимогам національного законодавства щодо призначення на посаду судді. Другий пункт тимчасового положення IV Закону «Про судоустрій» передбачав, що в разі якщо «Міністр [запропонував] вперше призначити особу на посаду судді Апеляційного суду, він [повинен] подати свою пропозицію щодо кожного призначення до Парламенту для її прийняття. Якщо Парламент [прийняв] пропозиції міністра, міністр [повинен] надіслати їх до Президента Ісландії, який [формально] призначить суддів».

7. 10 лютого 2017 року було опубліковано повідомлення про початок конкурсу на посади п’ятнадцяти суддів в Апеляційному суді. Кінцевим терміном подачі заяв було визначено 28 лютого 2017 року. Загалом на посади подали заяви 37 осіб, у тому числі А. Є. Пізніше, у квітні та травні 2017 року, три особи відкликали свої заяви, а один кандидат не

виконав законодавчих вимог для зайняття посади. Таким чином, Комітет оцінював 33 кандидати.

8. На засіданні 2 березня 2017 року Голова Комітету передав заяви міністру юстиції (тоді міністру внутрішніх справ, далі - міністру чи міністру юстиції). На засіданні міністр запропонувала Голові Комітету надати їй список, наприклад, 20 кваліфікованих кандидатів, яких вона зможе обрати та призначити суддями до Апеляційного суду. На засіданні 11 травня 2017 року Голова передав міністру проект звіту про оцінку Комітетом кандидатів із переліком п'ятнадцяти названих кандидатів, які вважаються найбільш кваліфікованими. Під час засідання міністр знову запитала, чи може Комітет дати оцінку більш ніж п'ятнадцяти кваліфікованих кандидатів. Після цього голова Комітету надав міністру таблицю оцінювання (див. пункт 12 нижче), на якій Комітет спирався в ході оцінки кандидатів на вакантні посади. Того ж дня Комітет надіслав кандидатам проект звіту про оцінку.

9. Електронним листом від 12 травня 2017 року Генеральний секретар Парламенту надіслав Меморандум про призначення суддів до Апеляційного суду та ролі Парламенту в цьому процесі, міністру юстиції та спікеру. У Меморандумі зазначалося, що процедура до участі в цьому процесі Парламенту буде відповідати пункту 5 розділу 45 Закону «Про Парламентські процедури» № 55/1991 (див. пункт 61 нижче) та було запропоновано процедуру, яка була викладена більш детально. Було відмічено, серед іншого, що міністр повинен подавати одну пропозицію на кожне призначення, що питання буде направлено до Конституційного та наглядового комітету Парламенту (далі - НКП), а НКП дасть свою думку щодо пропозицій міністра та викладе її таким чином, щоб Парламент міг прийняти рішення про кожного запропонованого кандидата. Крім того, він заявив, що жодних змін до пропозицій Парламенту не може бути внесено, і якщо він не приймає жодної з пропозицій міністра, і, отже, затвердить необхідну кількість суддів, процедуру потрібно було повторити.

10. Електронним листом від 16 травня 2017 року Постійний секретар кабінету прем'єр-міністра повідомив адвокатів в кабінеті прем'єр-міністра та Міністерства юстиції, які працюють над цим питанням, що Міністр юстиції схвалив запропоновану процедуру, викладену в меморандумі Генерального секретаря Парламенту.

11. 19 травня 2017 року Комітет представив міністру юстиції свій звіт про оцінку кандидатів. Він розміщувався на 117 сторінках і був розділений на 6 розділів, серед яких, серед іншого, були біографічна інформація про кандидатів, критерії оцінювання, процедура, прийнята Комітетом, та висновки Комітету щодо компетенцій кандидатів. Комітет встановив, що всі 33 кандидати мали право виконувати функції

апеляційних судів. Однак в резолютивній частині Комітету було визначено лише п'ятнадцять найкваліфікованіших кандидатів. Звіт про оцінку не містив внутрішнього офіційного рейтингу п'ятнадцяти кандидатів, проте Комітет прямо заявив, що п'ятнадцять названих кандидатів були більш кваліфікованими, ніж інші заявники.

12. У судових процесах, порушених пізніше двома кандидатами на вакантні посади (див. пункти 27-35 нижче), з'ясувалося, що Комітет працював відповідно до таблиці оцінювання, в якій кожному кандидату було надано бали на основі дванадцяти оцінок за конкретними критеріями. Потім загальні бали кожного кандидата визначали його місце у рейтингу. Міністр отримав детальну інформацію про бали кожного кандидата. А. Є. посіла 18 місце з 33 кандидатів, і тому Комітет не включив його до перших п'ятнадцяти найкваліфікованіших кандидатів у своєму остаточному звіті про оцінку, що було подано міністру.

13. Електронним листом від 26 травня 2017 року міністр у своєму листі до Парламенту попросила двох юристів, які працюють в адміністрації, надати їй зворотній зв'язок щодо можливих заперечень. Електронним листом того ж дня юристи Парламенту повідомили міністра, що вони додали коментарі та пропозиції до листа. Крім того, вони заявили, серед іншого, що головним зауваженням було те, що якщо міністр мала намір змінити список запропонованих у Комітет кандидатів, таку зміну потрібно було б спеціально обґрунтувати на основі їх кваліфікації. Крім того, було відмічено, що, можливо, кандидатам слід повідомити про зміни, не пізніше, ніж вони будуть надіслані до Парламенту чи опрацьовані ним. 28 травня 2017 року ця пропозиція була продубльована одним з юристів Парламенту у електронному листі до Постійного секретаря кабінету прем'єр-міністра. Він, зокрема, зазначив, що якщо Міністр юстиції вважає, що в процедурі Комітету або його мотивації є недоліки у міністра є два варіанти. По-перше, питання можна було б повернути до Комітету. По-друге, міністр могла самостійно усунути недоліки, а це означало б, що міністр повинна була оцінити всіх кандидатів з огляду на об'єктивну ціль і на законних критеріях. Однак юрист Парламенту припустив, що звичайним варіантом можливих подій було б вимагати від Комітету проведення нової оцінки. Крім того, юрист Парламенту зазначив, що рішення міністра про призначення суддів є адміністративним актом, і тому він повинен бути виконаний відповідно до Закону «Про адміністративні процедури» № 37/1993 (див. пункт 62 нижче). Нарешті, він запропонував, що може бути розумним повідомити кандидатів про зміну обставин та дати їм можливість представити нову інформацію, яка може бути важливою для оцінки.

14. Листом від 27 травня 2017 року до Голови Комітету Міністр юстиції запитувала додаткову інформацію та документи щодо оцінки Комітету та про те, що Комітет визначив лише п'ятнадцять найкваліфікованіших кандидатів, без урахування інших поданих заяв на посади в Апеляційному суді, зокрема, в аспекті Закону «Про рівність» № 10/2008.

15. Листом від 28 травня 2017 року Голова Комітету повідомив Міністра про те, яким чином Комітет оцінював за кожним критерієм оцінювання, який був частиною його загальної оцінки, та пояснив, що той самий підхід було дотримано чотири роки тому під час його головування в Комітеті. Оцінки кожного кандидата за кожен критерій були зареєстровані в оціночній таблиці, і кандидати були класифіковані відповідно до їх загальної оцінки. Висновок Комітету використовував той самий коефіцієнт, що раніше було застосовано для кожного критерію. Що стосується другого питання, Голова пояснив, що Комітет не встановив, що було чимало однаково кваліфікованих кандидатів або що неможливо назвати одного більш кваліфікованого, ніж іншого. У цьому випадку було оголошено п'ятнадцять посад, і Комітет дійшов висновку, що п'ятнадцять конкретних кандидатів були більш кваліфікованими, ніж інші, для зайняття посад. Тому не потрібно було перелічувати більше кандидатів. Таблиця оцінювання Комітету чітко показала рейтинг кандидатів. Однак ідея міністра полягала в тому, що вона зможе вибрати, наприклад, 20 кандидатів на п'ятнадцять вакантних посад. Згідно з цією ідеєю, кандидат, що займає 20 місце за оцінкою Комітету, таким чином може бути обраний замість кандидатів, які займають 5-е, 10-е місце в будь-якій позиції. Голова заявив, що ця ідея не відповідала б меті попереднього Закону «Про судоустрій», як це було описано у підготовчих роботах до Закону. Крім того, Голова зазначив, що закон вимагає окремого експертного комітету для оцінки кандидатів на посади, а не оцінки самого міністра, а тому слід захищати незалежність суддів у світлі подій в інших європейських країнах.

16. Листом від 29 травня 2017 року Міністр юстиції представила Голові Парламенту свою пропозицію з п'ятнадцяти кандидатів на призначення суддями Апеляційного суду Президентом Ісландії. Пропозиція містила лише 11 імен кандидатів, яких Комітет визнав найбільш кваліфікованими. Решта чотири, що займають 7, 11, 12 та 14 в таблиці оцінки Комітету, не були включені до списку міністра. Натомість міністр запропонувала призначити чотирьох інших кандидатів, які займають номери 17, 18, 23 та 30 в таблиці оцінювання Комітету, включаючи А. Є., яка отримала рейтинг 18. В окремому листі міністр представила аргументи щодо своїх пропозицій та змін, які вона

вирішила внести у висновки Комітету. Міністр заявив, серед іншого, що Комітет не надав належної ваги судовому досвіду відповідно до чинного регламенту. Переглянувши Звіт про оцінку, заперечення кандидатів проти цього та представлені їй робочі документи, міністр дійшла висновку, що слід визначити інших список кандидатів, ніж ті 15, що зазначені у звіті Комітету, в цілому 24 кандидати.

17. Того ж дня пропозиції міністра були передані до НКП. НКП запросив міністра на свою нараду, а також запросив постійного секретаря Міністерства юстиції, ряд експертів, представника Ісландської асоціації адвокатів та Ісландської асоціації суддів, Парламентського омбудсмена та Голову Комітету .

18. 30 травня 2017 року міністр представила Меморандум до НКП, додатково обґрунтувавши її пропозицію. Вона повторила свою точку зору, що слід приділяти більше уваги судовому досвіду оцінювання кандидатів. Міністр також посилалася на Закон «Про рівність» № 10/2008 на підтримку своєї пропозиції включити чотирьох кандидатів та усунути чотирьох, які вважаються Комітетом більш кваліфікованими. Висновок міністра був таким:

> «У цьому випадку міністр вважає, що вищезгадані чотири кандидати до того ж є найбільш кваліфікованими для зайняття посади судді Апеляційного суду. Ця думка міністра ґрунтується на ретельному вивченні документів справи, включаючи заяви, зауваження Оцінювальної комісії, заперечення кандидатів, робочі документи Комітету та з урахуванням об'єктивних поглядів, заявлених раніше.
>
> Міністр не висловила жодних заперечень щодо підготовки даної справи Комітетом з оцінки. Міністр вважає, що Комітет з оцінювання пролив достатньо світла щодо цього питання та провів задовільне дослідження факторів, які є підставою лягли в основу висновку Комітету. Міністр вважає за доцільне приділяти більше уваги судовому досвіду, ніж визначено Оціночним комітетом. Комітет уже врахував цей фактор, і вся інформація про судовий досвід кандидатів знаходиться у справі. Жодна нова інформація чи дані не є основою пропозиції міністра».

19. 31 травня 2017 року більшість НКП, розділена за партійними принципами, визнала, що міністр надала аргументи щодо її пропозицій і погодився з цими аргументами. Далі було встановлено, що якщо міністр хотіла відійти від списку кандидатів у Комітет, вона повинна представити аргументи для цього, і вибір повинен бути об'єктивним, і на посаду має бути обрана найкваліфікованіша особа.

20. НКП запропонував резолюцію Парламенту, рекомендуючи Парламенту затвердити пропозиції міністра. Кандидати були перелічені в алфавітному порядку та пронумеровані від 1-15. Меншість рекомендувала відхилити пропозицію, оскільки вважає міркування міністра недостатніми, особливо це стосується відступу від пропозиції

Комітету. Більше того, меншість висловила серйозні застереження щодо дотримання міністром принципів адміністративного права, включаючи вимогу достатнього розслідування та дотримання норм національного законодавства, за якими слід вибирати лише найбільш кваліфікованих кандидатів.

21. Перед голосуванням у Парламенті спікер заявив, що в Парламент подано пропозицію НКП про затвердження п’ятнадцяти кандидатів міністра на посаду судді Апеляційного суду. Він також зазначив, що пропозиція з 15 пронумерованих пунктів буде проголосована вгору або вниз одним голосуванням, якщо ніхто не висловиться проти. Жоден член Парламенту не заперечував проти цієї домовленості.

22. 1 червня 2017 року Парламент проголосував і відхилив заперечення меншості НКП 31 голосом проти 30, суворо за партійним принципом. Після цього було проведено голосування за пропозицію більшості, яке також було прийнято за партійно-політичною принципом з 31 голосом «за» депутатів, всі з яких були членами політичних партій, що складають більшість у коаліційному уряді, і 22 депутати, які голосували проти, що входили до складу членів опозиційних партій. Всього утрималися 8 депутатів, жоден з яких не був членом урядових партій.

23. Листом від 2 червня 2017 року міністру юстиції було повідомлено, що на своєму засіданні 1 червня 2017 року Парламент схвалив пропозицію міністра про призначення п'ятнадцяти названих осіб суддями Апеляційного суду. Лист підписали спікер та генеральний секретар Парламенту. Цього ж дня Міністр юстиції направила листа постійному секретарю кабінету прем'єр-міністра, який займає посаду секретаря Державної ради. У листі міністр просила видати листи про призначення п’ятнадцяти названих осіб на посади суддів Апеляційного суду у визначеному порядку. Потім призначувані особи були перераховані в порядку, виходячи з того, як довго вони були кваліфіковані для обрання на посаду судді в Суді.

24. У листі від 6 червня 2017 року Секретар Президента Ісландії подав запит щодо інформації про процедурні питання Парламенту. У листі від 7 червня 2017 року Генеральний секретар Парламенту повідомив про процедуру в Парламенті та дійшов висновку, що голосування було законним і відповідало законодавчим та традиційним процедурам Парламенту. У листі також зазначено наступне:

> «Слід підкреслити, що положення [тимчасове положення IV] не містить подальших інструкцій щодо процедур перед Парламентом. Отже, застосовується Закон «Про Парламентські процедури» та звичайне застосування цих положень. Однак із тимчасового положення видно, що

> Парламент повинен або може виступити з позицією щодо кожного запропонованого кандидата на посаду судді, якщо він цього захоче.
>
> ...
>
> Це звичайна практика, коли одним голосуванням вирішується одразу декілька питань, якщо зрозуміло, що всі будуть голосувати однаково або коли немає пропозицій щодо внесення змін до окремих питань, наприклад, під час другої дискусії щодо законопроекту чи резолюцій Парламенту. Це позначається як розділи, які «беруться разом», і голосування стосується його висновку до кожного розділу»

25. 8 червня 2017 року, згідно з пропозицією Міністра юстиції та прийняттям Парламентом списку, представленого міністром, президент Ісландії підписав листи про призначення п’ятнадцяти висунутих кандидатів, у тому числі А.Є. В листі А.Є. зазначено наступне:

> “Президент Ісландії повідомляє: що відповідно до Закону «Про судоустрій», я призначаю [А.Є.] на посаду судді Апеляційного суду, що діє з 1 січня 2018 року. Вона повинна дотримуватися конституційного закону держави та ісландських законів у загалом, все відповідно до присяги.
>
> [...]”

26. Того ж дня президент Ісландії виступив із заявою, що стосується листування Парламенту та Секретаря Президенту. Президент прийшов до висновку, що при підготовці та організації голосування 1 червня 2017 року жодних помилок не було допущено і що процедура відповідала законодавству, Парламентським конвенціям та процедурам.

B. Провадження в національних судах щодо оскарження законності процедури призначення

27. У червні 2017 року два кандидати, J.R.J. та Á.H., які входили до числа п'ятнадцяти кандидатів, яких Комітет вважав найбільш кваліфікованими, але були вилучені з остаточного списку, що було подано Міністром юстиції до Парламенту, оскаржили у районному суді Рейк'явіку дії влади Ісландії. Основна їхня вимога полягала в тому, що рішення міністра від 29 травня 2017 року, яким вона не включила їх до числа п'ятнадцяти кандидатів, запропонованих Парламенту, бути суддями Апеляційного суду, має бути скасовано. Крім того, позивачі просили скасувати рішення про невнесення їх до списку п'ятнадцяти кандидатів, запропонованих Президенту Ісландії для призначення після голосування в Парламенті. Крім того, вони вимагали відшкодування матеріальної шкоди та 1 000 000 ісландських крон (ISK, приблизно 9 000 євро (євро) на той час) за моральну шкоду.

28. В обох випадках Ісландія просила Районний суд Рейк'явіку відхилити позови як неприйнятні. Рішеннями від 7 липня 2017 року районний суд в обох випадках задовольнив клопотання держави про неприйнятність стосовно заяв про скасування позивачів та їх вимог про відшкодування матеріальної шкоди.

29. Позивачі оскаржили рішення районного суду до Верховного Суду 10 липня 2017 року. Двома рішеннями від 31 липня 2017 року Верховний Суд підтримав рішення окружного суду щодо відхилення їх позовних вимог про скасування рішення міністра про невключення їх до складу її пропозиції до Парламенту та до списку суддів, яких повинен був призначити Президент після голосування в Парламенті. В судовому рішенні стверджувалося, що воно не може вплинути на призначення 15 суддів, вже призначених до Апеляційного суду. Однак Верховний Суд скасував рішення районного суду про відхилення позовних вимог позивачів про відшкодування матеріальної шкоди та відправив їхні вимоги з цього приводу для подальшого розгляду справи по суті в окружному суді.

30. Рішенням по суті від 15 вересня 2017 року районний суд відхилив позови позивачів про відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

31. Позивачі звернулись до Верховного Суду 19 вересня 2017 року. Рішеннями від 19 грудня 2017 року Верховний Суд однаково обґрунтувавши обидва судових рішення відхилив позови про відшкодування матеріальної шкоди. Однак кожному заявникам було призначено 700 000 ISK (приблизно 5 700 євро на той час) як компенсація за моральну шкоду.

32. У своїх рішеннях Верховний Суд нагадав про загальний принцип ісландського адміністративного законодавства, згідно з яким виконавча влада при призначенні осіб на посаду пов'язана правилом, що слід вибирати лише найбільш кваліфікованих кандидатів. Тоді суд заявив, що коли міністр вирішив запропонувати Парламенту відмовитися від позиції Комітету, як це дозволяє закон, пропозиція міністра повинна базуватися на незалежному дослідженні всіх елементів, необхідних для обґрунтування її пропозиції відповідно до розділу 10 Закону про адміністративні процедури (див. пункт 62 нижче). Таким чином, Міністр повинна була забезпечити, щоб її власне дослідження та оцінка ґрунтувалися на аналогічній експертизі, яку проводили члени Комітету з оцінки, і що Міністр мала дотримуватися Правил № 620/2010, встановлених самим Міністерством (див. пункт 58 нижче) про елементи, які слід враховувати при такій оцінці. Також Верховний Суд підкреслив, що це було ще важливішим, коли закон передбачає, що звіт про оцінку Комітету обмежує повноваження Міністра та забороняє

йому/їй призначити кандидата на посаду судді, якого Комітет визнав таким, що не є найбільш кваліфікованим, якщо міністр не отримає згоди Парламенту. Суд підкреслив, що при призначенні суддів міністр призначав не осіб, які підзвітні Міністру, а членів іншої гілки влади, яка виконує моніторингову роль щодо інших гілок влади та гарантує незалежність відповідно до ст. 61 Конституції та розділ 24 попереднього Закону «Про судоустрій».

33. Виходячи з цього, Верховний Суд ухвалив, що, зважаючи на її зобов'язання самостійно розслідувати факти, передбачені розділом 10 Закону «Про адміністративні процедури», міністр повинна була як мінімум порівняти повноваження чотирьох кандидатів, яких вона вирішила включити до складу її пропозиція до Парламенту та п'ятнадцяти кандидатів, які вважаються Комітетом найбільш кваліфікованими. На основі такого порівняння міністр повинна була обґрунтувати своє рішення просити схвалення Парламенту її пропозиції відступити від висновків Комітету. Тільки таким чином Парламент міг належним чином виконувати свою роль у цьому процесі та підтримати позицію щодо оцінки міністра, яка була відмінною від оцінки Комітету. Виходячи з цього, і відповідно до тимчасового положення IV Закону «Про судоустрій» № 50/2016, міністр повинна була подати незалежну пропозицію щодо кожного із запропонованих нею чотирьох кандидатів, які не входили до групи п'ятнадцяти кандидатів, які були визнані найбільш кваліфікованими Комітетом.

34. Таким чином, Верховний Суд встановив, виходячи з наявних матеріалів справи та фактів, що Міністр юстиції порушила розділ 10 Закону «Про адміністративні процедури», не обґрунтувавши її пропозицію до Парламенту незалежним розслідуванням, що проливає світло на елементи, необхідні для оцінки переваг чотирьох запропонованих нею кандидатів порівняно з п'ятнадцятьма кандидатами, яких Комітет вважає найбільш кваліфікованими. Її пропозиція включити чотирьох кандидатів не базувалася на будь-яких нових документах або незалежному дослідженні фактів з її боку. Таким чином, дії Міністра призвели до помилок у процедурі в Парламенті, коли він оцінював пропозицію міністра, оскільки міністр не усунула порушення процесу, коли питання пройшло на голосування в Парламенті.

35. Щодо вимог позивачів про відшкодування моральної шкоди, відповідно до розділу 26 Закону «Про делікти» № 50/1993 (див. пункт 63), Верховний Суд заявив, що хоча нічого не вказує на те, що міністр діяла конкретно з наміром завдати шкоди їхній репутації та особистій честі, проте її дії мали наслідком служіння інтересам деяких із чотирьох кандидатів, яких Комітет визнав менш кваліфікованими, ніж

позивачі. Хоча міністр не висловлювалася у спосіб, спрямований на погіршення репутації чи приниження особистої честі позивачів, Верховний Суд прийшов до висновку, що не можна не звернути увагу на те, що Міністр мала знати про той факт, що її дії шкодять репутації позивачів і тим самим заподіюють їм шкоду. Тим не менш, суд встановив, що міністр діяла «в повній мірі з цією очевидною небезпекою» («Þrátt fyrir þetta gekk ráðherrann fram án þess að skeyta nokkuð um þessa augljósu hættu»).

C. Засудження заявника в апеляційному суді

36. Заявник народився у 1985 році та проживає в Коупавогурі (Kópavogur).

37. 31 січня 2017 року заявнику було пред'явлено звинувачення у порушенні Закону «Про дорожній рух» № 50/1987 за керування автомобілем без дійсного посвідчення водія та під впливом наркотиків.

38. Рішенням від 23 березня 2017 року Районний суд Рейк'янесу засудив заявника по звинуваченню, що було висунуто проти нього. Справу було розглянуто в узагальненому порядку, адже заявник визнав свою вину і таким чином погодився зі звинуваченням. Заявника засудили до 17 місяців позбавлення волі, а його водійське посвідчення забрали назавжди.

39. 6 квітня 2017 року заявник оскаржив рішення у Верховному суді та попросив пом'якшити його вирок. Оскільки справа не була розглянута Верховним Судом до кінця 2017 року, справа була передана до Апеляційного суду відповідно до частини 1 статті 78 Закону № 49/2016 «Про внесення змін до Закону про кримінальні та цивільні провадження» з поправками, внесеними до розділу 4 Законом № 53/2017.

40. Листом від 29 січня 2018 року Апеляційний суд повідомив заявника та сторону обвинувачення про те, що судовий процес відбудеться 6 лютого 2018 року, а також про прізвища трьох суддів, які будуть засідати в колегії по даній справі. До складу колегії суддів входила А.Є., яка була однією із чотирьох суддів, призначених президентом Ісландії на підставі пропозиції Міністра юстиції, що була відмінна від звіту про оцінку Комітету. (див. пункти 5 -26 вище).

41. Листом від 2 лютого 2018 року захисник заявника клопотав перед А.Є. відмовитися від участі у розгляді справи через порушення порядку призначення, яким вона та інші три кандидати були призначені суддями до Апеляційного суду та через те, що вони не були призначені відповідно до закону.

42. 6 лютого 2018 року на попередньому слуханні в Апеляційному суді заявник офіційно подав клопотання про відвід А.Є. від розгляду справи. Заявник стверджував, що згідно зі статтею 59 та 70 (1) Конституції Ісландії та пунктом 1 статті 6 Конвенції він не отримає справедливого судового розгляду перед безстороннім та незалежним судом, встановленим законом, якщо дана суддя братиме участь у розгляді справи щодо нього, що зумовлено порушенням в процедурі її призначення. Заявник посилався на рішення суду ЄАВТ (Суду Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ)) від 14 лютого 2017 року у справі E-21/16 та рішення Суду ЄС від 23 січня 2018 року у справі № T 639/16 P (див. пункти 64-69 нижче). Він стверджував, що за даними рішенням, в разі коли призначення судді не відповідає закону, суддя не повністю наділений судовими повноваженнями, і його рішення будуть недійсними. Відповідно до рішень Верховного Суду від 19 грудня 2017 року та 31 липня 2017 року (див. пункти 27-35 вище) те саме застосовуватиметься у випадку заявника, якщо його клопотання буде відхилено.

43. Рішенням від 22 лютого 2018 року Апеляційний суд відхилив клопотання заявника про відвід А.Є.

44. 24 лютого 2018 року заявник оскаржив рішення про відхилення клопотання до Верховного Суду. Рішенням від 8 березня 2018 року Верховний Суд відхилив апеляційну скаргу на тій підставі, що не було дотримано умов оскарження. Суд постановив, що оскільки клопотання заявника про відвід А.Є. насправді ґрунтується на тому, що А.Є. зайняла посаду не відповідно до закону, таке призначення не може бути оскаржено до Верховного Суду на підставі процесуального рішення Апеляційного суду, але ці аргументи можуть бути розглянуті при перегляді рішення по суті, яке буде винесене Апеляційним судом у кримінальній справі заявника.

45. Після відхилення Верховним судом апеляції заявника щодо відхилення клопотання про відвід А. Є., суд продовжувався з А. Є. як однією з трьох суддів колегії.

46. Листом від 13 березня 2018 року заявник змінив свої вимоги до Апеляційного суду. Основною його вимогою було визнання його невинуватим. Його вторинна вимога полягала в тому, щоб вирок було пом’якшено на тій підставі, що призначення суддів до Апеляційного суду відбулося з порушенням статей 59 та 70 Конституції та пункту 1 статті 6 Конвенції.

47. Рішенням від 23 березня 2018 року Апеляційний суд залишив в силі рішення окружного суду по суті.

48. 17 квітня 2018 року Верховний Суд надав дозвіл на апеляційне оскарження, а 20 квітня 2018 року заявник оскаржив рішення у

Верховному суді шляхом апеляції, поданої прокурором на його прохання.

49. Основна претензія заявника до Верховного Суду полягала в тому, що рішення Апеляційного суду має бути скасовано а справа має бути передана для повторного розгляду. Його вторинні вимоги полягали в тому, щоб суд звільнив його або пом'якшив покарання. Його вимоги ґрунтувалися на тому, що процедура, що призвела до призначення А.Є. однією із суддів у його справі, порушила новий Закон «Про судоустрій» та Закон «Про адміністративні процедури». Крім того, він стверджував, що пропозиція Міністра юстиції до Парламенту щодо призначення А. Є. порушила загальний внутрішній принцип, згідно з яким органи влади повинні призначити на посаду найкваліфікованішого кандидата. Отже, призначення А. Є. не було таким, що відповідає законодавству, як того вимагає стаття 59 Конституції та пункт 1 статті 6 Конвенції. Це призвело також до того, що він не отримав справедливого судового розгляду перед незалежним та безстороннім судом, як це передбачено пунктом 1 статті 70 Конституції та пунктом 1 статті 6 Конвенції. У своїх зауваженнях перед Верховним Судом заявник стверджував, серед іншого, що чоловік А.Є., Б.Н., член Парламенту і тієї ж політичної партії, що і Міністр юстиції, поступився першим місцем у окружному виборчому списку партії в Рейк'явіку на Парламентських виборах, що відбулися в жовтні 2017 року на користь міністра після її рішення про включення його дружини до запропонованого Парламенту міністром списку кандидатів на зайняття посаду судді Апеляційного суду. Рішення Б. Н. фактично усунуло його від подальшого заняття посади міністра після Парламентських виборів, коли його партія сформувала новий коаліційний уряд.

50. Рішенням від 24 травня 2018 року Верховний Суд відхилив позовні вимоги заявника та залишив без змін рішення Апеляційного суду. Щодо скарги на призначення А.Є., Верховний Суд підтримав процедуру, що призвела до призначення суддів в Апеляційному суді, і, головним чином, посилався при цьому на ухвалу від 19 грудня 2017 року (див. пункти 27-35 вище). Тоді це рішення містило наступне обґрунтування:

> «Аргументи [заявника] щодо його первинних та вторинних вимог до Верховного Суду, серед іншого, полягають у тому, що згідно зі статтею 59 Конституції та статтею 6 [Конвенції] призначення судді у всіх відношеннях має бути законним. У разі недотримання цієї вимоги та незаконного призначення «відповідний суддя не є законним носієм судової влади, а судові рішення суду, в яких він брав участь не мають сили», як це стверджується у поясненнях заявника, поданих до Верховного Суду. Висновок, зроблений із цитованих слів, не може бути застосовано, якщо не вважатиметься, що призначення особи на посаду судді за цих обставин буде недійсним («markleysa»), не лише через самі

лише порушення при процедурі його призначення. Потрібно враховувати, що у вищезгаданому Звіті про оцінку Комітету з оцінювання від 19 травня 2017 року було зроблено висновок, що всі 33 кандидати відповідали усім передбаченим законодавством вимогам на посаду судді в Апеляційному суді, а відповідний факт не було оскаржено. Призначення суддів здійснювалося відповідно до формальних процедурних правил глави III Закону № 50/2016, а також тимчасового положення IV цього ж Закону, за виключенням обставин, за яких під час Парламентського голосування по пропозиціях Міністра юстиції щодо призначення суддів не було дотримано вимог другого пункту тимчасового положення, оскільки Парламент повинен був голосувати за кожного суддю окремо, а не всіх суддів одночасно, як це було зроблено насправді. Однак це питання вже було розглянуте у вищезгаданому рішенні Верховного Суду [від 19 грудня 2017 року], де було зроблено висновок, що таке порушення є несуттєвим. Враховуючи це, а також той факт, що всі п'ятнадцять суддів були призначені на посаду листами, підписаними Президентом Ісландії та Міністром юстиції 8 червня 2017, не можна зробити висновок, що призначення [А.Є.] було незаконним, а тому не можна підтримати позицію скаржника щодо того, що з цією підстави рішення Апеляційного суду, ухвалені з її участю є недійсними

Надаючи оцінку тому, чи не зміг обвинувачений через участь [А.Є.] скористатися правом на справедливий суд перед незалежним та безстороннім судом відповідно до частини першої статті 70 Конституції та статті 6 Європейської конвенції з прав людини слід нагадати, що у вищезгаданих рішеннях Верховного Суду [від 19 грудня 2017 року] було зроблено висновок, що такі недоліки мали місце в діях Міністра юстиції, які передувала призначенню п'ятнадцяти суддів Апеляційного суду, збитки від чого покладаються на державу. У цьому випадку цей висновок жодним чином не оскаржувався, і ці рішення мають, таким чином, доказову силу у цьому відношенні відповідно до частини 4 статті 116 Закону «Про цивільне провадження». У зв'язку з цим слід, зокрема, підкреслити, що не можна вважати, як це було зазначено у вищезгаданому меморандумі Міністра юстиції від 30 травня 2017 року, що лише збільшуючи вагу, приписану судовому досвіду Комітетом з оцінки у його внутрішній таблиці, на яку посилався комітет у своєму звіті про оцінку від 19-го того ж місяця, але в інших аспектах покладаючись на «достатнє дослідження» Комітетом кожного критерію оцінювання, можна зробити висновок, що саме чотири названі кандидати на посаду судді в Апеляційному суді, мають бути виключені зі списку п'ятнадцяти найбільш кваліфікованих кандидатів, а саме чотири інших кандидати мають їх замінити. Оцінюючи наслідки зазначених порушення у діях Міністра юстиції, слід враховувати той факт, що призначення всіх п’ятнадцяти суддів Апеляційного суду на невизначений строк, що жодним чином не було скасовано судом, було об’єктивізовано після підписання листів про їх призначення від 8 червня 2017 року. Як було зазначено вище, всі вони відповідали вимогам пункту 2 статті 21 Закону № 50/2016 «Про призначення на посаду судді», включаючи вимогу пункту 8 зазначеного пункту, за яким кваліфікованим для зайняття вважається той кандидат, що є кваліфікованим з огляду на його професійний досвід та юридичні знання. З цього часу судді займали посади відповідно до статті 61 Конституції, яка забороняє їх звільнення з посади, окрім як на підставі судового рішення. З того моменту, коли призначення цих суддів вступило в силу, вони, згідно з тим самим положенням Конституції та частини 1 статті 43 Закону № 50/2016 повинні виконувати свої службові обов’язки згідно із законом.

Відповідно до останнього згаданого положення закону їм також надається незалежність у їх судових повноваженнях, а також обов'язок здійснювати їх, відповідаючи особисто і ніколи не виконувати вказівки інших осіб у своїй роботі. Посилаючись на все вищезазначене, немає достатніх підстав для обґрунтованого сумніву в тому, що [заявник] пристав перед судом, який не був справедливим та незалежним, незважаючи на недоліки у діях Міністра юстиції».

D. Подальший розгляд

51. 5 березня 2018 року в Парламент було подано клопотання кількох членів двох опозиційних партій. Підставою для подання клопотання стали порушення міністром національного законодавства при призначенні суддів до Апеляційного суду 6 березня 2018 р. Парламент відхилив пропозицію голосуванням 33 народних депутатів, які проголосували проти цього, «за» - 29, один депутат утримався. Всі 33 Парламентарі, які голосували проти, були членами партій, які складають більшість у коаліційному уряді. Однак за пропозицію проголосували ще два Парламентарі.

52. У лютому та березні 2017 року двоє інших кандидатів, Е.Дж. та Дж. Х., які входили до числа п'ятнадцяти кандидатів, яких Комітет вважав найбільш кваліфікованими, але які були вилучені Міністром юстиції із остаточного списку висунутих кандидатів, подали позов до районного суду Рейк'явіку проти ісландської держави. Е.Дж. просив стягнути з держави на його користь матеріальну шкоду за те, що він не був призначений одним із суддів Апеляційного суду через незаконне рішення Міністра юстиції. Дж. Х. вимагав відшкодування матеріальної шкоди та моральної шкоди за те, що не був призначений одним із суддів до Апеляційного суду через незаконне рішення Міністра юстиції.

53. Двома окремими рішеннями від 25 жовтня 2018 року районний суд Рейк'явіку задовільним вимоги позивачів. У першому рішенні районний суд визнав право Е. Дж. на відшкодування матеріальної шкоди, оскільки він не був призначений суддею Апеляційного суду. Районний суд, серед іншого, дійшов висновку, що кандидат довів, що якби процедура була проведена у законному порядку з обґрунтованою оцінкою його заяви та порівнянням його заслуг стосовно інших кандидатів, його б у підсумку призначили б суддею Апеляційного суду. В останньому рішенні Окружний суд посилався на рішення Верховного Суду від 19 грудня 2017 року (див. пункти 32-34 вище) та присудив позивачеві, Дж. Х., 1 100 000 ISK (приблизно 7 300 євро на той час) моральної компенсації. Що стосується права на відшкодування

матеріальної шкоди, районний суд присудив йому 4 000 000 марок (приблизно 29 200 євро на той час). Районний суд дійшов висновку, що кандидат також довів, що якби процедура була проведена законно, з обґрунтованою оцінкою його заявою, і порівнянням його заслуг стосовно інших кандидатів, результатом було б те, що він був би призначений суддею Апеляційного суду.

54. Ісландська держава оскаржила обидва рішення. Наразі вони перебувають на розгляді Апеляційного суду після того як 13.12.2018 у безпосередньому оскарженні до Верховного суду їм було відмовлено.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

55. В конституції республіки Ісландія (*Stjórnarskrá lýðveldisins Íslmas)* містяться наступні положення

Стаття 2

«Законодавча влада належить спільно Альтингу[1] і Президенту Республіки Ісландія. Виконавча влада здійснюється Президентом і іншими державними органами виконавчої влади відповідно до Конституції та інших законів. Судова влада здійснюється судами».

Стаття 59

«Організація судової системи може бути визначена тільки законом»

Стаття 60

«Суди розглядають всі спори про компетенцію державних органів. Звернення до суду з даного питання не звільняє заінтересовану особу від обов'язку виконувати рішення органу державної влад, яке оскаржується».

Стаття 70

«Будь-яка особа з метою визначення його цивільних прав та обов'язків або розгляду обвинувачення у вчиненні кримінально караного діяння має право на справедливий судовий розгляд, що здійснюється протягом розумного строку незалежним і безстороннім судом. Судовий розгляд є відкритим, за винятком

[1] Однопалатний парламент Ісландії. Складається із 63 членів. Альтинг є найстарішим у світі парламентом, який з'явився близько 930 року. Був розпущений 1800 року, відновлений у 1843, як дорадчий орган, і знову став законодавчим у 1874 (URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3)

випадків, коли суддя відповідно до закону приймає рішення про слухання справи у закритому судовому засіданні в інтересах суспільної моралі, громадського порядку, державної безпеки або безпеки сторін.

Кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено».

56. Відповідні положення попереднього Закону «Про судоустрій» № 15/1998 (*Lög um dómstóla*)

Стаття 4а

«Міністр затверджує Комісію з оцінки, яка складається з п'яти членів, для дослідження кваліфікації кандидатів на посаду судді Верховного Суду чи судді окружного суду. Верховний Суд призначає двох членів, з яких один буде головою; принаймні один з них не має здійснювати повноваження судді протягом каденції. Третього члена призначає Судова рада, а четвертого - Ісландська асоціація адвокатів. П'ятий член обирається Парламентом.

Комітет з оцінки надає міністру письмовий та аргументований звіт щодо кандидатів на посаду судді Верховного Суду. У звіті Комітету з оцінки зазначається погляд комісії щодо того, який кандидат найкраще відповідає вимогам для зайняття посади судді; рада може оцінити двох або більше кандидатів порівну. В інших аспектах Міністр встановлює подальші правила щодо функціонування колегії.

На посаду судді не може бути призначено особу, яку Комітет з оцінки не визначив найбільш кваліфікованим з кандидатів, незалежно від того, чи є її результати рівними з результатами інших кандидатів. Однак відступ від цієї умови допускається, якщо Парламент задовільнить заяву міністра про призначення іншого кандидата, який, на думку Комітету з оцінки, відповідає всім вимогам, викладеним у другому та третьому пунктах розділу 4. Міністр повинен за таких обставин направити подання до Парламенту протягом двох тижнів з моменту подання висновку Комітету з оцінки або протягом двох тижнів з моменту наступного після подання висновку скликання Парламенту; подання має бути затверджене протягом одного місяця з моменту його подання до Парламенту або міністр має затвердити пропозицію Комітету з оцінки».

57. Відповідні положення нового Закону «Про судоустрій» 50/2016 (*Lög um dómstóla*)

Стаття 21

«Апеляційний суд складається з 15 суддів, які призначаються на невизначений термін Президентом Ісландії за пропозицією міністра.

На посаду судді Апеляційного суду може бути призначена лише особа, яка відповідає таким вимогам:

1. Досяг віку 35 років.

2. Є громадянином Ісландії.

3. Має необхідні розумові та фізичні можливості.

4. Юридично компетентний керувати своїми особистими та фінансовими справами і ніколи не був позбавлений контролю над своїми фінансами.

5. Не вчинив жодного злочинного діяння, яке вважається сумно відомим у суспільній думці, не допустив жодної поведінки, що шкодить довірі, якою мають користуватися особи, які займають посаду судді.

6. Склав іспит з суддівської компетенції або іспит Б.А. з права разом зі ступенем магістра.

7. Протягом строку не менше трьох років був суддею окружного суду, адвокатом у Верховному Суді, професором або доцентом права, уповноваженою особою поліції, окружним уповноваженим, прокурором, постійним секретарем міністерства, генеральним директором департаменту міністра або омбудсмена Парламенту, або за такий період виконував подібну функцію, що забезпечує аналогічний юридичний досвід.

8. Вважається здатним обіймати цю посаду у світлі своєї кар'єри та знань із права.

Особа, яка перебуває у шлюбі з суддею Апеляційного суду, що вже займає таку посаду, або особа, пов’язана з таким суддею родинними зв’язками чи походженням, не може бути призначена на посаду в Апеляційний суд

Статті IV (тимчасове положення)

«Визначення суддів Апеляційного суду завершується не пізніше 1 липня 2017 року, а судді призначаються на посаду, та здійснюють повноваження з 1 січня 2018 року. Як передбачено розділом 4а Закону № 15/1998 «Про судоустрій», Комітет повинен дослідити кваліфікацію кандидатів, які вперше займають посаду судді. Комітет надає міністру свої висновки щодо кандидатів відповідно до другого пункту цього ж Розділу та Положення, яким врегульовано діяльність Комітету. Міністр не уповноважений призначати фізичну особу на посаду судді, яку Оціночний комітет не визнав найбільш кваліфікованою серед кандидатів. Однак це положення може бути відхилене, якщо Парламент прийме пропозицію міністра про дозвіл на призначення на посаду судді іншого кандидата, який, на думку Оціночного комітету, відповідає всім вимогам розділу 21 (2) та (3) цього Закону.

Коли Міністр пропонує вперше призначити особу на посаду судді Апеляційного суду, він подає свою пропозицію щодо кожного призначення Парламенту для її прийняття. Якщо Альтинг приймає пропозиції міністра, міністр надсилає їх президентові Ісландії, який офіційно призначає суддів відповідно до Розділу 21. Якщо Парламент не приймає пропозиції міністра щодо конкретного призначення, міністр подає нову пропозицію Альтингу для прийняття»

ГУДМУНДР АНДРІ АСТРАДСОН ПРОТИ ІСЛАНДІЇ

© Переклад Олександра Дроздова, Віктора Янишена,
Олени Дроздової, Яни Токарь, Богдана Трофімова

58. Відповідні приписи Положення «Про міністерство юстиції» №620/2010 щодо роботи Комітету з оцінки, який оцінює компетенції кандидатів на посаду судді (*Reglur um störf dómnefndar sem fjallar um hæfni umsækjenda um dómaraembætti*):

Стаття 3

«Після закінчення строку подання заяв міністр встановлює, чи відповідають кандидатам усім загальним кваліфікаційним вимогам для зайняття посади судді, що публікуються відповідно до Закону «Про судоустрій» № 15/1998. Потім заяви, що відповідають вимогам, надсилаються до Комітету з оцінки для оцінювання»

Стаття 4

«Комітет самостійно вирішує, хто є найкваліфікованішим кандидатом/кандидатами на посаду судді. Комітет повинен забезпечити дотримання рівності в оцінюванні. Висновок повинен базуватися на загальній оцінці на основі об'єктивних міркувань та на основі переваг кандидатів, враховуючи освіту, досвід, чесність, компетентність та професійну ефективність, як, зокрема, описано, зокрема, нижче:

1. Освіта, кар’єра, теоретичні знання. Оцінюючи знання, освіту, кар'єру та теоретичні знання, Комітет повинен робити акцент на кандидата, який має різноманітні знання в різних галузях права, має досвід роботи судді, судового розгляду чи іншого різновиду юридичної діяльності, роботи в адміністрації чи наукової роботи. Кандидат повинен мати загальні та всебічні юридичні знання та освіту. Слід також врахувати, чи навчався кандидат додатково.

2. Неосновна діяльність та соціальна діяльність. Комітет також враховує неосновну діяльність кандидата, наприклад, участь в апеляційних комісіях або іншу діяльність, яка може бути корисною для судді. Комітет також може враховувати часту участь у соціальних заходах.

3. Загальна компетенція. Комітет повинен враховувати, чи виявив кандидат незалежність, безсторонність, ініціативність та ефективність у своїй роботі та чи може кандидат легко екстраполювати свої знання на ключові питання. Оптимально, щоб кандидат мав досвід управління. Кандидат повинен добре володіти ісландською мовою та вміти легко спілкуватися нею усно та письмово.

4. Спеціальна компетентність. Важливо, щоб кандидат добре володів цивільними та кримінальними правом і міг дотримуватися норм закону при ухваленні судових рішень, вмів складати їх висловлюючись належним чином. Кандидат повинен вміти проводити слухання рішуче та справедливо, а також розглядати справи, які йому / їй призначені, швидко та впевнено.

5. Психічні можливості. Кандидат повинен вміти легко спілкуватися як з колегами, так і з іншими людьми, з якими він/вона контактує на роботі. Вимагається, щоб кандидат мав добру репутацію як на попередній роботі, так і поза роботою, і щоб він/вона були надійною».

Стаття 5

ГУДМУНДР АНДРІ АСТРАДСОН ПРОТИ ІСЛАНДІЇ

© Переклад Олександра Дроздова, Віктора Янишена,
Олени Дроздової, Яни Токарь, Богдана Трофімова

“ Заява кандидата на посаду судді оголошується разом із правилами її подання, які Комітет визначає на власний розсуд.

Комітет повинен переконатися, що питання в усіх інших аспектах є достатньо дослідженим, перш ніж давати свою думку щодо кваліфікації кандидата.

Під час своєї оцінки відповідно до статті 4 Комітет може врахувати всі опубліковані роботи кандидатів, такі як наукові статті, думки, пропозиції тощо, хоча вони не були подані разом із заявою. Кандидату не потрібно спеціально повідомляти про це заздалегідь.

Комітет може запросити кандидатів на співбесіду та запитувати необхідні документи на додаток до поданих з заявою, на яких Комітет може ґрунтувати свою оцінку, відповідно до статті 4.

Комітет може отримати відомості про кар'єру кандидата від його колишнього роботодавця або інших осіб, які мали професійні відносини з ним. Кандидат повинен мати сім днів для коментування зібраної інформації.”

Стаття 6

«Комітет подає письмовий та аргументований звіт щодо кандидатів, включаючи наступне:

а. аргументована думка щодо кваліфікації кожного кандидата

б. аргументована думка щодо того, якого кандидата/кандидатів Комітет вважає найбільш кваліфікованим для зайняття посади судді».

Стаття 7

«Комітет ділиться з кандидатами своїм проектом звіту про оцінку та надає їм 7 днів для коментарів. Кандидати зобов'язані не розголошувати зміст проекту звіту».

Розділ 8

«Після того, як Комітет переглянув зауваження кандидатів та поправки, за необхідності він доопрацьовує звіт, підписує його та надсилає міністру разом із особистими справами кандидатів. Крім того, Комітет надсилає свій звіт кандидатам.

Через три дні після надсилання міністру та кандидатам копій звіту, він публікується на веб-сайті Міністерства юстиції «.

Стаття 9

«Комітет подає звіт про кандидатів протягом шести тижнів після отримання заяв. Цей термін може бути продовжений за особливих обставин, таких як, надмірна кількість кандидатів тощо.

...».

59. Відповідні положення Закону «Про кримінальне провадження» № 88/2008 (*Lög um meðferð* sakamála):

Стаття 6

«Суддя, в тому числі мировий суддя, не може відправляти правосуддя у справі, якщо:

a. Він є обвинуваченим, потерпілим або представляє їх,

b. Він захищав інтереси обвинуваченого чи потерпілого у справі,

c. Він з законних підстав дав свідчення або був викликаний у суд у якості свідка у справі, або був народним засідателем чи експертом у справі,

d. Він є або був подружжям обвинуваченого або потерпілого, пов'язаний або взаємодіє з ним, є спадкоємцем першої або другої черги, пов'язаний безпосередньо іншим чином, в т.ч. усиновленням,

e. Він пов'язаний або був пов'язаний з представником або адвокатом обвинуваченого або потерпілого у порядку, передбаченому пунктом d,

f. Він пов'язаний або був залучений у якості свідка у справі щодо осіб, визначених у пункті d, або так само пов’язаний з народним засідателем чи слідчим або

g. Існують й інші обставини чи умови, які можуть обґрунтовано викликати питання щодо його неупередженості».

60. Згідно із Законом «Про кримінальне провадження», судове провадження може бути поновлене за певних умов. У розділі 228 Закону зазначено, що коли рішення окружного суду не було оскаржене або пройшов строк подання апеляційної скарги, Комітет з питань поновлення судового провадження (Endurupptökunefnd) може схвалити запит особи, яка вважає, що він чи вона був помилково засуджений або був засуджений за більш серйозний злочин, ніж він чи вона вчинив, для поновлення судового провадження в окружному суді, якщо дотримано визначених умов. Умови полягають, зокрема, у тому, що з'явилися нові докази, які могли б мати велике значення для завершення справи, якби вони були доступні до оголошення судового рішення (пункт a) або наявність серйозних недоліків в розгляді справи, які вплинули на її вирішення (пункт d). Прокурор може вимагати повторного відкриття провадження на користь засудженого, якщо він вважає, що умови пункту 1 розділу 228 Закону виконані. Відповідно до розділу 229 цього Закону, запит про повторне відкриття надходить у письмовій формі та надсилається до Комітету з питань поновлення судового провадження. Він повинен містити детальне обґрунтування того, що умови для поновлення дотримано. Відповідно до розділу 231 Закону, Комітет з питань відновлення судового провадження вирішує питання про відновлення провадження у справі. Якщо прохання про повторне

відкриття буде схвалено, первинне рішення у справі залишається в силі до моменту винесення нового рішення у справі. У розділі 232 Закону зазначено, що Комітет з питань поновлення судового провадження може прийняти прохання про поновлення справи, остаточно розглянутої в Апеляційному суді чи Верховному суді, в результаті чого буде винесено нове рішення, якщо дотримано умов розділу 228. Справа не буде повторно відкрита в апеляційному суді, якщо не закінчився строк подання заяви на оскарження до Верховного суду або Верховний суд не відмовив у поданні апеляції.

61. Відповідні положення Закону «Про Парламентські процедури» 55/1991 (*Lög um þingsköp Alþingis*):

Стаття 45

«Рішення Парламенту ухвалюються у формі резолюцій. Вони повинні бути надруковані та оприлюдненні членами Парламенту на засіданні Парламенту. Зазвичай подання резолюцій супроводжується шляхом роз'яснення їх змісту. Дебати не можуть відбуватися щонайменше дві ночі після розподілу руху.

Резолюція не може бути ухвалена до проходження нею двох читань. Однак заяви про недовіру уряду чи міністру, пропозиції щодо призначення у комітетах відповідно до статті 39 Конституції та пропозиції комітетів, подані відповідно до пункту 2 розділу 26, обговорюються та ухвалюються в першому читанні в порядку другого читання резолюцій Парламенту. Це ж стосується клопотань про відкладення засідань Парламенту відповідно до другого речення статті 23 (1) Конституції.

Перехід до другого читання може бути здійснено спікером відповідного комітету без голосування. Однак голосування проводиться на прохання будь-якого члена, а також, якщо подано ще один проект резолюції з того ж питання.

Друге читання може відбутися не раніше наступного дня після першого читання або після оприлюднення звіту комітету. Під час цього читання окремі статті проекту резолюції обговорюються разом із правками до таких статей. Після закінчення цього читання проводиться голосування за кожну статтю проекту та правки до нього, і, нарешті, за проект в цілому. Однак, якщо правок не буде, проект може бути винесено на голосування в цілому одразу.

Якщо Парламент отримає подання щодо питання, яке може бути ухвалено або на підставі Конституції, або на підставі закону, але це питання не може розглядатися Парламентом відповідно до глави III, спікер повідомляє про подання на засіданні. Потім це подання передається без обговорення до комітету за рекомендацією спікера. Після завершення розгляду комітетом питання, він висловлює свою думку у доповіді, яка оприлюднюється на засіданні разом із проектом резолюції, яка обговорюється та голосується у цілому на тому ж засіданні відповідно до правил про повторне читання резолюцій Парламенту.

Резолюції Парламенту, які оприлюднюються після кінця листопада, не можуть бути внесені до порядку денного перед початком Різдва, за винятком надання на це згоди Парламенту, отриманої відповідно до розділу 74. Крім того, резолюції Парламенту, які розповсюджуються пізніше 1 квітня, не можуть бути включені

до порядку денного перед літніми канікулами, за винятком надання на це згоди Парламенту, отриманої відповідно до розділу 27. Однак цю згоду можна надати лише тоді, коли минуло п'ять днів від оприлюднення резолюції; відступ від цієї вимоги допускається за підтримки трьох п'ятих членів, які голосують за резолюцію.

Конституційні вимоги згідно зі статтею 103 Угоди про Європейський економічний простір можна обійти постановою Парламенту, презентація якої повинна відповідати правилам, встановленим спікером.

Прем'єр-міністр у жовтні кожного року подає Парламенту звіт про виконання резолюцій, ухвалених Парламентом в попередньому році та вимагає виступу міністра чи уряду, якщо інша форма звітування перед Парламентом не передбачена законом. Крім того, у звіті розглядається виконання питань, які Парламенту надані міністром або урядом. Після подання звіту він направляється на розгляд Конституційного та наглядового комітету. Комітет може на свій розсуд представити Парламенту висновок щодо звіту міністра та надіслати Парламенту пропозиції щодо окремих питань звіту «.

62. Відповідні положення Закону «Про адміністративні процедури» 37/1993 (*Stjórnsýslulög*):

Стаття 10

«Правило розслідування

Орган повинен забезпечити достатнє розслідування справи до того, як в ній буде прийнято рішення».

63. Стаття 26 (1) Закону «Про делікти» 50/1993 (*Skaðabótalög*):

«Людина, яка

а. навмисно або через грубу необережність заподіює фізичну травшкоду або

б. несе відповідальність за протиправне порушення свободи, укладу життя, честі або за особу чи за іншу сторону

має виплатити моральну шкоду потерпілій стороні».

III. ВІДПОВІДНЕ ПРЕЦЕДЕНТНЕ ПРАВО СУДУ ЄАВТ ТА СУДУ ЄС

А. Справа Суду Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ)) від 14 лютого 2017 року у справі E-21/16 та рішення Суду ЄС

64. До Апеляційного суду Князівства Ліхтенштейн надійшло звернення про надання консультативного висновку щодо Угоди «Про Європейський економічний простір» (Угода про ЄЕП) та Директиви 2009/138 / ЄС «Про платоспроможність». Апеляційний суд передав три питання суду ЄАВТ. Третє питання було висунуто на випадок, якщо перші два запитання будуть вирішені Судом ЄАВТ після 16 січня 2017 року. Третє питання стосувалося принципу лояльності, встановленого статтею 3 Угоди про ЄЕП, та можливості держав ставити під сумнів обґрунтованість рішень Суду ЄАВТ. По суті, поставало питання про те, чи з 17 січня 2017 року Суд ЄАВТ буде законно сформований таким чином, щоб забезпечити його незалежність та безсторонність. Причиною для цього було те, що рішенням Комітету ЄСП/Суду від 1 грудня 2016 року черговий суддя Суду ЄАВТ від Норвегії був перепризначений на трирічний термін повноважень станом на 17 січня 2017 року. Однак статтею 30 (1) Угоди між державами ЄАВТ «Про створення органу нагляду та Суду» (SCA) передбачала, що судді суду ЄАВТ були призначені за загальною згодою урядів країн ЄАВТ строком на шість років.

65. Суд ЄАВТ відповів на третє запитання, перш ніж відповісти на перші два запитання, надіслані Апеляційним судом. До того, як Суд ЄАВТ відповів на третє запитання, суд отримав нове рішення Європейського комітету з питань судового спостереження/Комітету суду від 13 січня 2017 року про повторне призначення судді від Норвегії строком на шість років та скасування першого рішення. Рішенням від 14 лютого 2017 року Суд ЄАВТ відповів на третє запитання, в якому, зокрема, зазначено:

> “16. Будь-яка оцінка законності складу Суду, особливо щодо його незалежності та безсторонності, вимагає належного врахування кількох важливих факторів. По-перше, принцип незалежності суддів є однією з основних цінностей здійснення правосуддя. Цей принцип відображений, серед іншого, у статтях 2 та 15 Статуту Суду та статті 3 RoP. По-друге, важливо не тільки те, що судді є незалежними та справедливими, вони також повинні видаватися такими. По-третє, підтримка незалежності суддів вимагає суворого дотримання відповідних правил призначення суддів, встановлених у статті 30 SCA. Будь-який інший підхід може призвести до розмивання довіри громадськості до Суду і тим самим підірвати його існування як незалежного та безстороннього».

66. Суд ЄАВТ дійшов висновку, що він повинен врахувати нове рішення про скасування попереднього рішення та повторне призначення судді від Норвегії строком на шість років. Нове рішення було однозначним і передбачало термін, який відповідав ст. 30 SCA. Отже, не може бути сумнівів щодо законності складу суду від 17 січня 2017 року, і таким чином основна частина цього провадження буде розглянута трьома регулярними суддями суду ЄАВТ.

В. Рішення суду ЄС № Т-639/16 Р від 23.01.2018

67. Справа стосувалася апеляції на рішення Трибуналу державної служби Європейського Союзу від 28 червня 2016 року з вимогою скасувати рішення суду, яким Трибунал відхилив позов заявниці з проханням скасувати її звіт про оцінку за 1 січня до 31 грудня 2013 року. Крім того, заявниця заявляла, що оскаржуваний звіт про оцінку слід скасувати, а з Ради стягнути витрати.

68. Апелянт, зокрема, стверджувала, що рішення було винесено неправильно сформованою палатою, оскільки процедура призначення одного із суддів, які засідали в палаті, була помилковою.

69. Суд, по-перше, дійшов висновку, що суддя, про якого йдеться, був членом палати, яка виносила апеляційне рішення; по-друге, що процедура призначення відповідного судді була неналежною не лише тому, що Рада не виконала законодавчих норм, встановлених у публічному конкурсі заяв від 3 грудня 2013 року, але й тому, що підхід Ради не був відповідним правилам, що регулюють призначення суддів до Трибуналу державної служби. Крім того, рішення містило такі міркування:

"65. По-третє, слід перевірити, чи такі недоліки в процедурі призначення судді впливають на належний склад Другої палати Трибуналу державної служби, яка винесла оскаржуване рішення.

66. У цьому контексті слід враховувати, що відповідно до судової практики Суду, коли оспорюється неналежний склад суду, який виніс рішення у першій інстанції, і оскарження не є явно необґрунтованим, Апеляційний суд зобов'язаний перевірити, чи правильно було сформовано склад суду. Посилання на неправильно сформовану колегію суддів є публічним питанням, яке повинно розглядатися апеляційним судом безпосередньо, навіть якщо про це не зазначалося в суді першої інстанції (див. судові рішення від 1 липня 2008 року, Chronopost і La Poste v UFEX, C 341/06 P та C 342/06 P, EU: C: 2008: 375, пункти 44 - 50).

67. Як видно з першого речення другого пункту статті 47 Хартії основних прав Європейського Союзу, однією з вимог щодо складу палати є те, що суди повинні бути незалежними, безсторонніми та встановленими законом.

68. Принцип законного судді, метою якого є гарантування незалежності судової влади стосовно виконавчої влади, випливає з цієї вимоги, яка повинна тлумачитися так, що склад суду та його юрисдикція повинні бути заздалегідь регламентовані: законодавчими положеннями (див. з цього приводу рішення у справі від 13 грудня 2012 року, Страк проти Комісії, T 199/11 P, ЄС: T: 2012: 691, пункт 22).

69. У цьому контексті слід нагадати, що згідно з першим реченням статті 52 (3) Хартії основних прав ЄС, оскільки Хартія містить права, що відповідають правам, гарантованим Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод, від 4 листопада 1950 року (далі ЄКПЛ), їх значення та обсяг мають бути такими ж, як і ті, що встановлені цією конвенцією.

70. Слід також нагадати, що відповідно до частини третьої підпункту статті 6 (1) TEU та статті 52 (7) Хартії основних прав ЄС при тлумаченні прав, викладених у цій Хартії, роз'яснення, складені як спосіб надання вказівки в його тлумаченні (OJ 2007 C

303, p. 17), повинні належним чином враховуватися судом Європейського Союзу. Що стосується тлумачення статті 47 Хартії основних прав, в цих поясненнях зазначено:

«У праві Союзу право на справедливе слухання не обмежується спорами, пов'язаними з правами та обов'язками цивільного права. Це є одним із наслідків того факту, що Союз є спільнотою, заснованою на верховенстві права, про що заявив Суд у справі 294/83, «Les Verts» проти Європейського Парламенту (рішення від 23 квітня 1986 р. [1986] ECR 1339). Тим не менш, в усіх відношеннях, крім сфери їх застосування, гарантії, надані ЄКПЛ, застосовуються аналогічно до Союзу».

71. Звідси випливає, що стосовно тлумачення першого пункту другого пункту статті 47 Хартії основних прав ЄС слід враховувати гарантії, передбачені першим реченням статті 6 (1) ЄКПЛ, яке також встановлює принцип суду, встановленого законом.

72. Відповідно до судової практики Європейського суду з прав людини («ЄСПЛ»), принцип суду, встановленого законом, закріплений у першому реченні статті 6 (1) ЄСПЛ, відображає принцип верховенства права, звідси випливає, що судовий орган повинен бути створений відповідно до намірів законодавчої влади (див. ECtHR, 27 жовтня 2009, *Панджикідзе та інші проти Грузії* (*Pmajikidzé ma Others v. Georgia), ...,* пункт 103, та 20 жовтня 2009, *Горгіладзе проти Грузії* (*Gorguiladzé v. Georgia), ...,* пункт 67).

73. Відповідно до практики ЄСПЛ, суд таким чином повинен бути створений відповідно до законодавчих положень про створення та компетенцію судових органів та будь-якого іншого положення національного законодавства, яке б передбачало, що в разі його недотримання участь одного чи декількох суддів при розгляді справи неналежно. Це, зокрема, включає положення, що стосуються мандатів, несумісності та позбавлення кваліфікації суддів (див., з цього приводу, ЄСПЛ, 27 жовтня 2009, *Панджикідзе та інші проти Грузії, ...,* пункт 104, та 20 жовтня 2009, *Горгіладзе проти Грузії, ...,* пункт 68).

74. Як видно із судової практики ЄСПЛ, принцип суду, встановленого законом, вимагає дотримання положень, що регулюють порядок призначення суддів (див., з цього приводу, ЄСПЛ, 9 липня 2009, *Іватовський проти Росії* (*Ilatovskiy v. Russia), ...,* пункти 40 та 41).

75. Дійсно, не тільки важливо, щоб судді були незалежними та безсторонніми, але й щоб процедура їх призначення була такою. Саме тому слід суворо дотримуватися правил призначення судді. Інакше довіра до судових процесів та впевненість у незалежності та безсторонності судів може бути розмита (див. рішення суду ЄАВТ від 14.02.2017 , *Pascal Nobile* v *DAS Rechtsschutz-Versicherungs,* E-21/16, пункт 16).

76. Спірні питання про те, чи є недоліки в процедурі призначення судді, такими, що впливають на належний склад Другої палати Трибуналу державної служби, яка винесла оскаржуване рішення, слід розглядати з огляду на ці принципи.

77. У зв'язку з цим слід констатувати, що із посилань 1 - 6 Рішення 2016/454, які наведені у пункті 11 вище, видно, що Рада була повністю усвідомлена того, що перелік кандидатів не був встановлений з метою призначення судді на посаду, яку обіймає пані [RP]. Однак він вирішив використати список для цієї мети. Отже, із самого призначення випливає, що Рада свідомо нехтувала законодавчою базою, встановленою відповідно до публічного запиту від 3 грудня 2013 року, та правилами призначення суддів до Трибуналу державної служби.

78. Відповідно, беручи до уваги важливість дотримання правил, що регулюють призначення судді щодо довіри до судових процесів та впевненості громадськості у незалежності та безсторонності судів, суддя, щодо якого є сумніви, не може вважатися законним суддею у значенні першого речення другого пункту статті 47 Хартії основних прав ЄС.

79. Отже, першу апеляційну скаргу, у якій стверджується, що склад Другої палати Трибуналу державної служби, яка винесла оскаржуване рішення було неправильним, слід задовільнити.

80. З огляду на ці міркування, рішення має бути скасовано повністю, без необхідності розгляду другої та третьої підстав апеляційної скарги».

IV. ВІДПОВІДНІ СПРАВИ В РАДІ ЄВРОПИ

70. Висновок № 18/2015 від 16 жовтня 2015 року Консультативної ради європейських суддів (КРЄС) «Позиція судової влади та її відносини з іншими гілками державної влади в умовах сучасної демократії».

«B. Різні елементи легітимності судової влади

(1) Судова влада в цілому

13. Судова влада є складовою частиною конституційної системи демократичних держав, які дотримуються принципу верховенства права. Тому, по суті, якщо конституційний лад такої держави є легітимним, то засади судової влади, яка входить до нього, є такою ж легітимною й необхідною частиною демократичної держави, як і дві інші гілки влади. Усі держави-члени мають певну форму конституції, яка різними способами (наприклад, за сталою традицією або всенародним голосуванням) визнається легітимною основою держави. Конституції всіх держав-членів визнають і закріплюють (безпосередньо чи опосередковано) роль судової влади як такої, що повинна підтримувати верховенство права та вирішувати справи із застосуванням законів, як це визначено законодавством і судовою практикою. Таким чином, той факт, що конституція створює судову владу для виконання цієї ролі, повинен при цьому наділяти легітимністю судову владу в цілому. Вирішуючи справи, кожен одноосібний суддя здійснює свої повноваження як представник судової влади. Відповідно, сам факт, що судова влада є складовою частиною конституційного ладу держави, надає легітимності не лише судовій владі в цілому, але й кожному одноосібному судді

(2) Конституційна або формальна легітимність одноосібних суддів

14. Для виконання суддівських функцій, закріплених конституцією, кожен суддя повинен бути призначеним на посаду й таким чином стати представником судової влади. Кожен одноосібний суддя, призначений відповідно до конституції та інших застосовних правових норм, отримує таким чином свої конституційні повноваження й легітимність. Це призначення, здійснене згідно з конституцією та іншими правовими нормами, безумовно, надає одноосібним суддям компетенції та відповідні повноваження застосовувати закон у тому вигляді, як його прийняла законодавча влада чи як його сформулювали інші судді. Легітимність, якою одноосібний суддя наділяється з моменту свого призначення на посаду відповідно до конституції та інших правових норм конкретної держави, є його “конституційною або формальною легітимністю”.

15. КРЄС відзначала різні методи призначення суддів у державах-членах Ради Європи. До них належать, наприклад, призначення радою суддів чи іншим

незалежним органом, вибори в парламенті та призначення виконавчою владою. Як відзначала КРЄС, кожна система має свої переваги й недоліки. Можна стверджувати, що призначення шляхом голосування в парламенті та, меншою мірою, призначення виконавчим органом можуть вважатися такими, що надають додаткову демократичну легітимність, хоча ці методи призначення несуть із собою ризик політизації та залежності від інших гілок державної влади. Для запобігання цим ризикам КРЄС рекомендувала, щоб кожне рішення, пов'язане з призначенням чи кар'єрою судді, базувалося на об'єктивних критеріях, приймалося незалежним органом або підлягало гарантіям того що воно прийматиметься тільки на основі цих критеріїв. КРЄС також рекомендувала, щоб у прийнятті рішень щодо призначення чи заохочення суддів брали участь незалежні органи влади, значну частину складу яких було обрано іншими суддями демократичним шляхом. Конституційну легітимність одноосібних суддів, яким гарантується збереження посади, не можуть підривати дії законодавчої або виконавчої влади, здійснені у зв'язку з політичними змінами в державній владі».

71. Рекомендація № R (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки (ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 року на 1098-му засіданні заступників міністрів)

"Розділ VI. Статус судді

Добір і підвищення по службі

44. Рішення, які стосуються добору та підвищення суддів по службі, мають ґрунтуватися на об'єктивних критеріях, які попередньо визначені законом чи компетентними органами влади. Прийняття таких рішень має базуватися на заслугах, з урахуванням кваліфікації, вмінь та потенціалу, необхідних для вирішення справ при застосуванні закону, зберігаючи повагу до людської гідності.

45. Щодо суддів або кандидатів на посаду судді не має бути жодної дискримінації на підставі статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних або інших поглядів, національного або соціального походження, належності до національної меншини, власності, неспроможності, народження, сексуальної орієнтації або інших ознак. Вимога, щоб суддя або кандидат на посаду судді був громадянином відповідної держави, не повинна вважатися дискримінаційною.

46. Орган влади, який приймає рішення щодо добору та підвищення судді по службі, повинен бути незалежним від виконавчої та законодавчої влади. Для гарантування незалежності такого органу щонайменше половина його членів мають становити судді, обрані самими ж суддями.

47. Проте, коли конституційними або іншими правовими положеннями передбачено, що рішення про добір та підвищення суддів по службі приймає глава держави, уряд або законодавча влада, незалежний та компетентний орган, значна кількість членів якого сформована із суддів (без шкоди нормам Розділу

IV, які застосовуються до рад суддів), повинен мати повноваження надавати рекомендації або викладати свою точку зору, які відповідний орган, що здійснює призначення, має застосовувати на практиці.

48. Членство незалежних органів влади, зазначених у параграфах 46 та 47, повинно забезпечувати якнайширше представництво. Їхня діяльність має бути прозорою; причини щодо прийняття рішень мають надаватися на вимогу заявників. Кандидат, який не пройшов етап добору, повинен мати право оскаржити рішення або принаймні процедуру, згідно з якою було прийняте це рішення.

...”

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 6 § 1 КОНВЕНЦІЇ В ЧАСТИНІ ВІДПОВІДНОСТІ ПРАВУ НА «СУД, ВСТАНОВЛЕНИЙ ЗАКОНОМ»

72. Заявник скаржився, що призначення в статусі одного з суддів в Апеляційному суді, що розглядав його кримінальну справу, А. Є., не відповідало національному законодавству. Таким чином, судовий розгляд кримінального обвинуваченя щодо нього відбувався не «судом, встановленим законом», як це передбачено пунктом 1 статті 6 Конвенції, перший вирок якого гласить наступне:

“Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.»

73. Уряд заперечував проти цього аргументу.

A. Прийнятність

74. Суд зазначає, що заява не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 (а) статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Позиції сторін

(а) Заявник

75. Заявник стверджував, що вимога про створення суду законом передбачає, по-перше, чітке визначення у законодавстві загальних засад створення судів, по-друге, що кожне окреме призначення судді повинно відповідати закону.

76. Заявник стверджував, що призначення А. Є. не відповідало національному законодавству і, таким чином, порушувало пункт 1 статті 6 Конвенції. Мотивація Верховного Суду у його рішенні від 24 травня 2018 року по справі заявника щодо оцінки законності призначення, здійсненого міністром, не відповідала Конвенції та відповідним критеріям, викладеним у практиці Суду. Важливо було, щоб юридичні процедури були дотримані повною мірою при призначенні суддів. Цього не було зроблено, коли А.Є. та ще три кандидати, яких міністр включив на місце інших у списку Комітету, були призначені до Апеляційного суду. У зв'язку з цим заявник також стверджував, що причинами призначення були політичні погляди та зв'язки. Він зазначив у зв'язку з такими діями міністра через кілька місяців після призначення А.Є. її чоловік, народний депутат, член Парламенту і член партії проявив міністру «величезну політичну прихильність», яка забезпечила її політичне майбутнє та її місце в новому уряді, шляхом звільнення на її користь місця в списку партії по округу Рейк'явік на Парламентських виборах, що відбулися в жовтні 2017 року. Крім того, заявник заявив, що один з інших чотирьох кандидатів, запропонованих Міністром юстиції, був чоловіком її подруги.

77. Заявник посилався на рішення Верховного Суду від 19 грудня 2017 року (див. пункти 27-35 вище), в якому Верховний Суд встановив, що призначення чотирьох суддів, у тому числі А.Є., які не входили до числа 15 найбільш кваліфікованих за даними Комітету, не відповідало законодавству. Суд, по-перше, дійшов висновку, що призначення було незаконним, оскільки Міністр юстиції не зробив індивідуальної пропозиції щодо призначення кожного кандидата відповідно до закону, по-друге, через те, що процедура оцінки їх компетенції була недостатньою та порушила розділ 10 Закону «Про адміністративні процедури» (див. пункт 62 вище).

78. Крім того, призначення порушило неписане правило ісландського закону про те, що в адміністративні органи необхідно

призначити найбільш компетентного кандидата. Це було підтверджено у рішенні Верховного Суду від 24 травня 2018 року у справі заявника, і суд заявив, що його рішення від 19 грудня 2017 року мали повну доказову цінність у його справі для Верховного Суду. Тому було встановлено, що національне законодавство було порушено при призначенні А. Є. суддею Апеляційного суду.

79. Заявник також стверджував, що після подання заяви до Європейського суду двом кандидатам із чотирьох, які входили до п'ятнадцяти найбільш кваліфікованих на думку Комітету, судом Рейк'явіку в судові рішення від 25 жовтня 2018 року було призначено відшкодування збитків. Відповідні рішення були оскаржені та зараз розглядаються в Апеляційному суді (див. пункти 52-54 вище).

80. Заявник заперечував проти твердження уряду про те, що у рішенні Верховного Суду від 24 травня 2018 року зазначено, що недоліки в процесі, виявлені у рішенні від 19 грудня 2017 року, не мали значення для висновку, чи було призначення А.Є. законним. Більше того, заявник стверджував, що трактування рішення уряду було неправильним щодо наслідків, які мають витікати з недоліків законності призначення А.Є, а також у висновку, що ці вади не мали наслідків для призначення її на посаду судді. Цього не міститься у судовому рішенні..

81. Заявник також заперечував проти твердження Уряду про те, що Міністр юстиції подав 15 окремих пропозицій для кожного кандидата. Заявник стверджував, що це було голосування «взяти чи залишити», і депутати не отримали можливості голосувати за кожного кандидата, запропонованого міністром. Тимчасове положення IV нового Закону «Про судоустрій» було однозначним щодо даної процедури. Тому пропозиція, голосування та призначення А. Є. явно порушували це Положення, що прямо підтвердив Верховний Суд у справі заявника.

82. Заявник також заперечував проти аргументу Уряду про те, що недоліки в процедурі призначення А. Є. не стали очевидним порушенням внутрішнього законодавства, і, таким чином, тлумачення Верховного Суду внутрішнього законодавства Судом не повинно ставитися під сумнів. По-перше, заявник стверджував, що рішення Верховного Суду від 19 грудня 2017 року підтвердили, що мало місце кричуще порушення національного законодавства при призначенні А.Є. суддею Апеляційного суду. Це було настільки кричуще, що вона не була б призначена, якби Міністр юстиції дотримувався діючої законодавчої процедури. По-друге, Верховний Суд дійшов висновку, що в попередніх рішеннях було допущено кричуще порушення внутрішнього законодавства. Тому суд повинен був тлумачити не

внутрішнє законодавство у своєму рішенні проти заявника, а скоріше мав би тлумачити пункт 1 статті 6 Конвенції. Судова практика Суду вимагала, щоб суддів призначали відповідно до передбачуваних та законних процедур, а не довільно. Коли було доведено, що призначення А.Є. справді було незаконним та довільним та порушувало пункт 1 статті 6, таке призначення завжди слід вважати кричущим порушенням будь-якого внутрішнього законодавства. Крім того, внутрішнє законодавство, яке не передбачало засобів захисту проти незаконних чи довільних судових призначень, не повинно визначатися як «закон» в автономному розумінні значення цього терміну.

(b) Уряд

83. Уряд стверджував, що відповідно до внутрішнього законодавства, що тлумачилося Верховним Судом, А.Є. юридично є суддею Апеляційного суду і має весь обсяг судових повноважень, що надані їй призначенням, включаючи повноваження брати участь у прийнятті рішень у кримінальній справі заявника. Уряд посилався, насамперед, на висновки Верховного Суду у його рішенні від 24 травня 2018 року, де позовні вимоги заявника були відхилені.

84. Уряд стверджував, що, незважаючи на те, що Суд повинен перевірити, чи було дотримано вимог національного законодавства, слід враховувати принципи субсидіарності та свободу оцінювання, надані національним судам, що в першу чергу стосується тлумачення національними судами національного законодавства. Відповідно до судової практики Суду, це тлумачення не ставиться під сумнів, якщо тільки не було кричущого порушення внутрішнього законодавства.

85. Уряд заявив, що питання до Суду полягало у тому, чи є висновки Верховного Суду щодо правових наслідків недоліків у процедурі призначення статусу А.Є. суддею кричущим порушенням національного законодавства.

86. Уряд заявив, що Верховний Суд визнав, посилаючись на свої рішення від 19 грудня 2017 року, що в призначенні А.Є. були процедурні недоліки. Однак суть мотивів Верховного Суду полягала в тому, що, незважаючи на ці недолікии, А.Є. була призначена суддею Апеляційного суду та була наділена судовою компетенцією так само, як і будь-який інший призначений суддя Апеляційного суду. Це означало, що згідно із внутрішнім законодавством, яке тлумачив та застосовуав Верховний Суд, порушення, встановлені рішенням суду від 19 грудня 2017 року, не означали, що А. Є. не була юридично призначена на посаду судді. Таким чином, заявник отримав справедливий судовий

розгляд судом, створеним законом, у значенні пункту 1 статті 6 Конвенції. Уряд стверджував, що для висновків Верховного Суду існують обґрунтовані підстави, і його висновок не є очевидним порушенням національного законодавства.

87. Крім того, Уряд зазначив, що таблиця оцінювання, на яку посилається заявник, що відображає рейтинг кандидатів, не була невід'ємною частиною звіту або висновків Комітету як така. Це був робочий документ, очевидно, створений для полегшення роботи Комітету. Єдиним «офіційним» рейтингом був висновок Комітету, що п'ятнадцять названих кандидатів були найбільш кваліфікованими. Однак Міністр юстиції вважав, що суддівський досвід не отримав достатньої ваги в оцінці Комітету, що було об'єктивним і обґрунтованим врахуванням. Рішення Міністра відповідало цьому зауваженню, оскільки чотири кандидати, які вона замінила у списку, мали менший досвід роботи в судовій владі, ніж чотири, яких вона вирішила додати.

88. Уряд також стверджував, що згідно з діючими внутрішніми правилами, міністру юстиції було дозволено відступити від висновків Комітету, хоча тоді вона мала б звернутися до Парламенту. Це потрібно було ґрунтувати на законних підставах, наприклад, об'єктивній оцінці кваліфікації кандидатів.

89. Міністр запропонувала список кандидатів, яких вона визнала найбільш кваліфікованими, враховуючи також питання гендерної рівності. Оцінка кандидатів на судові посади ніколи не могла бути точною наукою чи суто математичною вправою.

90. Уряд заперечував проти аргументу заявника як проти його власної думки, що А. Є. не була би призначена на посаду судді, якби щодо кожного з кандидатів було б окреме голосування. Міністр юстиції не вирішувала, як проходитиме голосування в Парламенті. Це рішення було прийнято Генеральним секретарем Парламенту та директором його юридичного відділу після детальних та професійних консультацій. За призначення А.Є. проголосували, як і за всіх інших кандидатів, і кожен депутат міг вимагати окремого голосування за кожного кандидата.

91. Уряд відкидав звинувачення заявника про те, що Міністр юстиції підбирала кандидатів у її списку, запропонованому до Парламенту, на основі дружби та політичних зв'язків. Твердження заявника були загальними і неконкретними, а також мали обмежене значення як юридичні аргументи, які могли б допомогти Суду у прийнятті рішення по справі. Вони мали на меті створити ілюзію, що весь процес був серйозно хибний і корумпований, що було однозначно відкинуто урядом. Зокрема, уряд виступив проти аргументу заявника

про те, що призначення А.Є. було частиною якогось «політичного торгу». Коли А.Є. була призначена суддею Апеляційного суду, було невідомо, що Парламентські вибори відбудуться в жовтні 2017 року, оскільки лише у вересні 2017 року було розпущено уряд Ісландії та були проведені нові Парламентські вибори. Добір та призначення суддів Апеляційного суду вже було проведено.

92. Таким чином, Уряд заявив, що призначення суддів Апеляційного суду було здійснено після ретельного та детального процесу, передбаченого чинним законодавством. Він характеризувався усіма перевагами та противагами, призначеними для судових призначень, покликаних виключати будь-яке зловживання, і, без сумніву, був повністю легітимним з точки зору Конвенції та стандартів Ради Європи. Призначення були засновані на ретельному дослідженні всіх кандидатів на об'єктивних підставах, і зміни, внесені Міністром юстиції, були мотивовані об'єктивними та законними цілями.

93. Нарешті, уряд стверджував, що розвиток національного законодавства щодо призначення суддів має значення для справи у Суді. Ці події продемонстрували спосіб поступових змін з метою створення балансу між залученням експертів до оцінювання кандидатів на посади суддів, залученням судової влади та нарешті участю політичних гілок влади. Попереднє законодавство піддавалося критиці за те, що воно надавало занадто багато розсуду та повноважень міністру при здійсненні судових призначень. Висновки Комітету з оцінювання стали обов'язковими, хоча з можливістю міністра відступати від таких висновків і виносити це питання до Парламенту. Ні закон, ні його пояснювальна записка не містили вказівок про те, як саме Міністр юстиції повинен готувати пропозицію до Парламенту, коли він відхиляється від думки Комітету з оцінки.

2. Оцінка суду

(a) Попередні зауваження та застосування статті 6 Конвенції

94. У цій справі заявник стверджує, що суддя А.Є. у новоствореному Апеляційному суді в Ісландії, який засудив його до кримінального покарання, разом із двома іншими членами судової колегії суду, не була призначена відповідно до внутрішнього законодавства. Таким чином, заявник стверджує, що кримінальне обвинувачення щодо нього не було здійснено «судом, встановленим законом», як це вимагається пунктом 1 статті 6 Конвенції.

95. Як буде пояснено нижче, Суд покликаний оцінити цю скаргу на підставі рішення Верховного Суду від 24 травня 2018 року у справі

заявника, який, посилаючись на свої попередні рішення від 19 грудня 2017 року, підтвердив, що деякі аспекти процедури призначення відповідного судді не відповідали національному законодавству. Однак Верховний Суд відхилив заяву заявника про скасування рішення у його справі в Апеляційному суді та про повернення його справи на повторний розгляд.

96. Суд зазначає, що сторони не заперечують застосування кримінального аспекту статті 6 Конвенції. Заявника було обвинувачено та засуджено за порушення Закону «Про дорожній рух» за керування автомобілем, без дійсного посвідчення водія та під впливом наркотиків. Його засудили до 17 місяців позбавлення волі, а посвідчення водія в нього було вилучено назавжди (див. пункти 38 та 47 вище). Отже, Суд приходить до висновку, що пункт 1 статті 6 Конвенції застосовується в цій справі в його кримінальному аспекті (*Бьюз проти Бельгії (Beuze v. Belgium)* [ВП], № 71409/10, 9 Листопада 2018, § 119).

(b) Загальні принципи

97. Згідно з пунктом 1 статті 6 Конвенції суд завжди повинен бути «встановлений законом». Цей вираз відображає принцип верховенства права, який притаманний системі захисту прав, що встановлена Конвенцією та її Протоколами. (див., наприклад, *Йоржич проти Німеччини (Jorgic v. Germany)*, № 74613/01, § 64, ЄСПЛ 2007-III (витяги)). Як раніше зазначав Суд, суду, який не створений відповідно до намірів законодавця, завжди буде позбавлений легітимності, чка вимагається в демократичному суспільстві для вирішення правових спорів (*Лавентс проти Латвії (Lavents v. Latvia)*, № 58442/00, § 114, 28 Листопада 2002).

98. «Закон», відповідно до пункту 1 статті 6 Конвенції, включає законодавство, що визначає порядок створення та обсяг компетенції судових органів (див., *inter alia, Лавентс проти Латвії*, згадане вище, § 114), та будь-яке інше положення національного законодавства, яке, якщо воно буде порушено, зробить незаконною участь одного або декількох суддів в розгляді справи (див. *Gorguiladzé v. Georgia*, № 4313/04, § 68, 20 Жовтня 2009, та *Pmajikidzé ma Others v. Georgia*, № 30323/02, § 104, 27 Жовтня 2009). Таким чином, фраза «встановлений законом» включає правову основу існування «суду» (див. *DMD Group, A.S. проти Словаччини*, № 19334/03, § 59, 5 Жовтня 2010). Більше того, поняття «встановлення» у першому реченні пункту 1 статті 6 Конвенції охоплює за своєю суттю процес призначення суддів у внутрішній судовій системі, який повинен відповідати принципу верховенства

права, проводитись відповідно до діючих норм національного законодавства, що діють на момент розгляду (порівняйте та протиставте рішенню Суду ЄАВТ *у справі* E-21/16 від 14 лютого 2017, § 16, та рішення Суду ЄС у справі № T-639/16 P від 23 січня 2018, §§ 75 та 78 (див. пункти 64-69 вище)).

99. Крім того, Суд зауважує, що відповідно до його усталеної судової практики метою застосування терміна «встановлений законом» у пункті 1 статті 6 Конвенції є забезпечення «того, щоб судова організація в демократичному суспільстві не залежала від розсуду» виконавчої влади, а регулювалася законом, що приймається парламентом» (*Занд проти Австрії* (*Zand v. Austria)*, № 7360/76, Commission report of 12 Жовтня 1978, Decisions та Reports (DR) 15, пункти 70 та 80). Крім того, у країнах, де закон кодифікований, організація судової системи не може залишатися на розсуд судових органів, хоча це не означає, що суди не мають певної широти для тлумачення відповідного внутрішнього законодавства (*Соёте та Others*, згадане вище, § 98, і *Савіно та інші проти Італії* (*Savino та Others v. Italy)*, № 17214/05, 20329/05 та 42113/04, § 94, 28 квітня 2009). У зв'язку з цим Суд підкреслює, що вимога про створення суду за законом тісно пов'язана з іншими загальними вимогами пункту 1 статті 6 щодо незалежності та безсторонності судової влади, які також є невід'ємною частиною основного принципу верховенства права в демократичному суспільстві. Узагальнюючи, «йдеться про впевненість, яку суди в демократичному суспільстві повинні вселяти громадськості» (*Моріс проти Франції (Morice v France)* [ВП], № 29369/10, § 78, 23 квітень 2015).

100. В принципі, порушення судом внутрішніх правових положень, що стосуються створення та визначення компетенції судових органів, породжує порушення пункту 1 статті 6. (*DMD Group, A.S*, згадане вище, § 61). Звідси випливає, що порушення цього принципу, як і принципів, передбачених тим самим положенням про те, що суд повинен бути незалежним та безстороннім, не потребує окремої перевірки того, чи призвело порушення принципу встановлення суду законом до несправедливого судового розгляду. Крім того, з огляду на вимогу створення суду відповідно до національного законодавства, Суд має перевірити, чи було дотримано національного законодавства у цьому відношенні. Отже, висновки національних судів підлягають європейському нагляду. Однак, беручи до уваги загальний принцип, згідно з яким в першу чергу саме національні суди повинні тлумачити положення внутрішнього законодавства, Суд не може ставити під сумнів їх тлумачення, якщо не було явного порушення внутрішнього законодавства (див, *mutatis mutmais*, *Соёте та Others*, згадане вище, §

98 *in fine, Лавентс*, згадане вище, § 114, *DMD Group, A.S*, згадане вище, § 61).

101. Суд вважає, що та ж перевірка на наявність кричущого порушення внутрішнього законодавства повинна застосовуватися і тоді, коли, як і в цьому випадку, порушення здійснено іншою гілкою влади та було визнано національними судами. У зв'язку з цим Суд розгляне, чи враховували національні суди загальні принципи прецедентної практики Суду під час розгляду позову про те, що призначення судді іншими гілками влади не відповідало чинному внутрішньому законодавству, зокрема, чи достатньо суди враховували кричущий характер порушення при визначенні того, чи був суд встановлений законом.

102. У зв'язку з цим Суд зазначає, що з критеріїв судової практики Суду випливає, що порушення національного законодавства є «кричущим», якщо порушуються ті діючі норми національного законодавства щодо створення суду, які мають фундаментальний характер і є невід'ємною частиною становлення та функціонування судової системи. У цьому контексті поняття «кричущого» порушення національного законодавства, таким чином, стосується природи та тяжкості передбачуваного порушення. Крім того, під час розгляду Судом питання про те, чи мало місце «кричуще» порушення національного законодавства при створенні суду, Суд врахує, чи демонструють факти, доведені до Суду, що порушення національних правил щодо призначення суддів було навмисним або, як мінімум, являло собою явне нехтування чинним національним законодавством (див. з цього приводу, рішення Суду ЄС, згадане вище, § 77 (див. п. 69 вище)).

103. Нарешті, Суд нагадує, що «питання розподілу влади між виконавчою та судовою гілками набуває все більшого значення у судовій практиці». (*Рамош Нунеш де Карвалью е СА проти Португалії (Ramos Nunes de Carvalho E SÁ v Portugal)* [ВП], № 55391/13, 57728/13 та 74041/13, § 144, 8 листопада 2018). Це ж стосується «важливості забезпечення незалежності судової влади» (*Бака проти Угорщини* (*Baka v. Hungary)* [ВП], № 20216/12, § 165, 23 червня 2016). Отже, виходячи з вищезазначених принципів, беручи до уваги предмет та мету вимоги, щоб суд завжди створювався законом, і її тісний зв'язок із принципом верховенства права, Суд повинен за наявними ознаками встановити наявність порушення національних норм щодо призначення суддів, та чи створило таке порушення реальний ризик того, що інші органи влади, зокрема, виконавчі органи, скористалися необґрунтованим розсудом настільки сильно, що було підірвано

цілісність процесу призначення суддів в межах діючих національних правових норм.

(c) Застосування цих принципів у даній справі.

104. Заявника було обвинувачено та засуджено Районним судом Рейк'явіку як судом першої інстанції. Під час оскарження це рішення було підтримано колегією з трьох суддів у новоствореному Апеляційному суді, включаючи А.Є. Отримавши дозвіл на оскарження до Верховного Суду, вимоги заявника про скасування рішення Апеляційного суду та направлення справи для повторного розгляду справи були відхилені Верховним Судом. Заявник стверджує, що призначення А.Є. суддею Апеляційного суду не відповідало національному законодавству.

105. З фактів справи випливає, що Верховний Суд вже встановив у двох рішеннях від 19 грудня 2017 року щодо тісно пов'язаних судових справ (див. пункти 27-35 вище), що Міністр юстиції порушила Закон «Про адміністративні процедури» № 37/1993 р., прийнявши рішення виключити чотирьох кандидатів зі списку, представленого їй Комітетом з оцінки, та включити до свого подання Парламенту чотирьох інших кандидатів, серед яких була й А.Є. Двоє кандидатів, які були вилучені зі списку, порушили провадження у національних судах щодо скасування та надання компенсації, за результатами яких вищезгаданими рішеннями Верховного Суду від 19 грудня 2017 року вирішено присудити їм відшкодування збитків, завданих Міністром юстиції.

106. Крім того, у рішенні Верховного Суду у справі заявника, який прямо посилався на два його рішення від 19 грудня 2017 року, суд встановив, що процедура в Парламенті також порушила тимчасове положення IV нового Закону «Про судоустрій» № 50/2016 , оскільки Парламент не дотримувався процедури, передбаченої цим положенням в частині окремого голосування за кожного з п'ятнадцяти кандидатів, запропонованих Міністром юстиції, натомість вирішивши скоріше проголосувати за цю пропозицію.

107. Звідси випливає, що, розглядаючи скаргу заявника, Суд повинен надати значну вагу тому, що Верховний Суд, найвищий судовий орган у національній судовій системі, вже знайшов три рішення, одне з яких було винесено по заяві заявника, в яких встановлено, що вищезазначені норми національного законодавства були порушені в процесі призначення чотирьох конкретних суддів до Апеляційного суду, включаючи А.Є. У Суду немає підстав ставити під

сумнів висновки Верховного Суду щодо його тлумачення внутрішнього законодавства, і, таким чином, слід також зробити висновок, що призначення А.Є. ґрунтувалося на процесі, який порушив діючі норми національного законодавства. Хоча це не має прямого значення для розгляду цієї справи, Суд додатково зазначає, що двома рішеннями районного суду від 25 жовтня 2018 року, які наразі розглядаються Апеляційним судом, двоє інших кандидатів, що виключені зі списку Міністром юстиції, J.H. та E.J., також отримали рішення на свою користь, ще раз підтвердивши, що Міністр юстиції порушила внутрішнє законодавство в процесі здійснення призначення до Апеляційного суду. J.H. отримав як матеріальну, так і моральну компенсацію, а E.J. отримав декларацийне рішення, яке підтверджує відповідальність держави за порушення у його справі (див. пункти 52-54 вище).

108. Відповідно до загальних принципів прецедентної практики Суду (див. пункти 97-103 вище), Суду зараз належить визначити, чи є вже встановлені порушення національного законодавства при призначенні А.Є. суддею Апеляційного суду, такими, що в цілому можуть вважатися «кричущими», а тому призвели до того, що участь А.Є. у розгляді кримінальної справи заявника спричинила порушення пункту 1 статті 6, в частині того, що суд в даній справі не був «встановлений законом» відповідно до Конвенції.

109. У цій справі Верховний Суд уже дав зрозуміти, що і Міністр юстиції, і Парламент порушили діючі закони при призначенні суддів, включаючи А.Є., до Апеляційного суду, який розглядав справу заявника. Однак це стосується аналізу Суду того, що, як стверджував заявник (див. пункт 76 вище), у рішенні Верховного Суду від 24 травня 2018 року не було висловлено жодної чіткої позиції щодо того, чи були ці порушення «кричущими» в значенні судової практики Суду, оскільки вони випливають із вимог, передбачених пунктом 1 статті 6 Конвенції.

110. Верховний Суд відхилив вимоги заявника про скасування рішення Апеляційного суду, які заявник обґрунтовував порушенням статті 59 Конституції та пункту 1 статті 6 Конвенції, що були допущені при призначенні А.Є. до Апеляційного суду. Незважаючи на те, що визнаючи, що дії Міністра юстиції, що завершилися призначенням А.Є., не відповідали національному законодавству, суд, проте, визнав, що її призначення не може бути визнано «нікчемним», а тому її судові рішення мають юридичну силу (див. пункт 50 вище). Крім того, Верховний Суд встановив, як було зазначено раніше, що процедура в Парламенті, за якою не було проведено окремого голосування

за кожного з п'ятнадцяти кандидатів, не відповідала закону, як це передбачено тимчасовим положенням IV нового Закону «Про судоустрій». Однак Верховний Суд визнав, що це порушення не є «суттєвим», посилаючись у зв'язку з цим на два свої судові рішення від 19 грудня 2017 року у справі про відшкодування збитків двом з чотирьох кандидатів, виключених Міністром юстиції зі списку рекомендованих кандидатів Комітету з оцінки.

111. Уряд стверджував (пункт 86 вище), що суть мотивів Верховного Суду полягала в тому, що, незважаючи на ці порушення, А.Є. була законно призначена суддею Апеляційного суду та була наділена судовими повноваженнями так само, як і будь-який інший призначений суддя Апеляційного суду. Це означало, що відповідно до національного законодавства, як його тлумачив та застосовував Верховний Суд, ці порушення, встановлені рішеннями суду від 19 грудня 2017 року, не призвели до того, що А.Є. була незаконно призначена суддею. Таким чином, заявник отримав справедливий судовий розгляд перед судом, встановленим законом, у значенні пункту 1 статті 6 Конвенції. Уряд стверджував, що для висновків Верховного Суду існують обґрунтовані підстави, і його висновок не є очевидним порушенням національного законодавства.

112. Суд не приймає цих аргументів уряду з наступних п'яти причин.

113. По-перше, як уже було встановлено Верховним Судом, і Міністр юстиції, і Парламент порушили встановлений порядок призначення суддів до Апеляційного суду, зокрема, діями міністра по включенню нею до її подання Парламенту 4 осіб, включаючи А.Є.. Тому перед Верховним Судом вимоги Конвенції полягали в тому, щоб встановити чи були такі порушення законодавства в цілому такими, через які участь А.Є. як судді при розгляді справи заявника в Апеляційному суду призвела до того, що притягнення до кримінальної відповідальності заявника було здійснено судом, який не було встановленим законом. Іншими словами, питання, яке постало перед Верховним Судом, полягало не в тому, щоб встановити чи було призначення А.Є. «недійсним» за ісландським адміністративним законодавством, а відповідно і її рішення недійсними, а скоріше в тому, щоб об'єктивно оцінити чи були дії Міністра юстиції та Парламенту в частині порушення діючих на той час правових норм щодо процедури призначення суддів такими, що являли собою кричуще порушення всього процесу призначення у світлі судової практики Суду, що випливає із пункту 1 статті 6 Конвенція.

114. По-друге, як Суд пояснив вище (див. пункт 100 вище), в принципі порушення судом внутрішніх правових положень, що

стосуються створення та визначення компетенції судових органів, породжує порушення пункту 1 статті 6 Конвенції. Звідси випливає, що порушення цього принципу, як і принципів, передбачених тим самим положенням Конвенції про те, що суд повинен бути незалежним та безстороннім, не потребує окремої перевірки того, чи було порушення принципу встановлення суду законом несправедливим. Тому в оцінці Суду не має значення, чи допущене Верховним Судом порушення встановлених правил у процесі призначення судді впливало на справедливість судового розгляду заявника, як стверджує Уряд. Встановлення самого факту того, що суддя, призначення якого здійснено не у встановленому законом порядку у значенні пункту 1 статті 6 Конвенції, здійснює розгляд кримінальної справи, є достатнім для того, щоб встановити наявність порушення даного положення відповідно до принципу верховенства права.

115. По-третє, і головне, Суд нагадує про висновки Верховного Суду у справі заявника 24 травня 2018 року та два судові рішення від 19 грудня 2017 року, на які посилається суд у рішенні у справі заявника. Міністр юстиції вилучила зі списку з п'ятнадцяти кандидатів, які на думку Комітету з оцінки були найбільш кваліфікованими, чотирьох кандидатів, які у внутрішньому рейтингу Комітету займали позиції 7, 11, 12 та 14, а чотирьох інших кандидатів включила до її власного списку, які до цього займали позиції № 17, 18, 23 і 30 загального рейтингу відповідно. Незважаючи на те, що міністр юстиції згідно з національним законодавством має право пропонувати інших кандидатів, замість запропонованих Комітетом, за умови, що її вибір буде затверджений Парламентом, Верховний Суд визнав, що міністр таким чином діяла без незалежної перевірки відповідних кандидатів та без подальшого збирання доказів чи інших матеріалів для обґрунтування її висновків. Тому порушення національного законодавства Міністром юстиції в процесі призначення чотирьох відповідних суддів, включаючи А.Є., при оцінці та відборі цих суддів до новоствореного Апеляційного суду, були принциповими і складали невід'ємну частину процесу призначення

116. Більше того, Міністр юстиції не змогла, як встановлено Верховним Судом у рішеннях від 19 грудня 2017 року (див. пункти 33 34 вище), детально порівняти компетенції чотирьох кандидатів, які займали в рейтингу Комітету нижчі позиції, з компетенціями п'ятнадцяти кандидатів, яких Комітет оцінив як найбільш кваліфікованих, як того вимагали загальні принципи адміністративного права та загальний принцип внутрішнього законодавства, що при призначенні осіб на посаду слід вибирати лише найбільш кваліфікованих. Цей висновок ще раз підтверджено Верховним Судом

у справі заявника (див. пункт 50 вище). Суд визнав, що він не може прийняти, як це було аргументовано Міністром юстиції у її поданні до Парламенту від 30 травня 2017 року (див. пункт 18 вище), «що лише збільшуючи вагу, приписану судовому досвіду, від тієї ваги, що була надана судовому досвіду Комітетом з оцінки у своїй внутрішній таблиці, на яку він посилається у своєму звіті про оцінку ..., але в інших аспектах покладаючись на «достатнє дослідження Комітетом кожного фактора оцінки, можна зробити висновок про те, що чотири кандидатури на посаду судді в Апеляційному суді, але не інші, будуть виключені з групи п'ятнадцяти найбільш кваліфікованих кандидатів, натомість чотири конкретні названі кандидати будуть переміщені в цю групу». З точки зору Суду випливає, що ці порушення національного законодавства Міністром, підтверджені Верховним Судом, лежать в основі процесу відбору кандидатів на вакантні посади в новому Апеляційному суді, а отже, є дефектом фундаментального характеру у загальному процесі призначення чотирьох суддів.

117. По-четверте, як безпосередньо випливає із судових рішень Верховного Суду від 19 грудня 2017 року, у справах, порушених двома з чотирьох кандидатів, виключених зі списку Комітету Міністром юстиції, висновок суду про те, що держава повинна виплатити їм компенсацію, ґрунтувався на неспроможності міністра адекватно підготувати та дослідити компетенції чотирьох кандидатів в порівнянні з п’ятнадцятьма кандидатами, які були визнані найбільш кваліфікованими Комітетом. Фактично, з поданих до Суду документів та висновків Верховного Суду у своїх рішеннях від 19 грудня 2017 року випливає, що Міністр юстиції отримала консультацію експертів від юристів в адміністрації з цією метою (визначення найбільш кваліфікованих кандидатів) перед тим, як подати її подання до Парламенту (див. пункт 13 вище).

118. У зв'язку з цим Суд нагадує, що Верховний Суд визнав, що міністр діяв «цілком нехтуючи очевидною небезпекою» (див. пункт 35 вище) щодо репутаційних інтересів двох із чотирьох кандидатів, які порушили судові процеси, і, таким чином, скоріше служило інтересам інших чотирьох кандидатів, які отримали вигоду від таких дій. Як також встановив Верховний Суд, міністр не надала достатнього обґрунтування свого рішення усунути кандидатів, які зайняли позиції 7, 11, 12 та 14 у рейтингу Комітету, та включити замість них кандидатів, які зайняли нижчі місця у рейтингу Комітету, зокрема, номера 17, 18, 23 та 30. Послання Міністра на попередній судовий досвід, як встановлено Верховним Судом у справі заявника, не грунтувалося на незалежному дослідженні міністра або нещодавно отриманій інформації чи інших документах. Тому, зважаючи на

фактичні висновки Верховного Суду, порушення національного законодавства Міністром, видається, не лише об'єктивно було принциповим недоліком процедури призначення в цілому, а й продемонструвало прояв явного нехтування діючими на момент подій правовими процедурами зі сторони міністра.

119. По-п’яте, Суд робить акцент на висновках Верховного Суду у двох його рішеннях від 19 грудня 2017 року про те, що внутрішня правова база була створена явно для обмеження розсуду виконавчої влади при призначенні суддів, вимагаючи, щоб компетенції кандидатів на п'ятнадцять вакантних посад суддів у новоствореному Апеляційному суді оцінюватиметься спеціально створеним Комітетом з оцінки, що складається з експертів, призначених Верховним судом, Судовою радою, Асоціацією адвокатів та Парламентом. Більше того, відхиляючись від загальних правил призначення суддів в новий Апеляційний суд Ісландії, Парламент вирішив, що з прийняттям нового Закону «Про судоустрій», зокрема, тимчасового положення IV, Міністр юстиції не повинен перебирати виключні повноваження Президента Ісландії щодо призначення суддів. Тому, відповідно до тимчасового положення IV нового Закону «Про судоустрій», Верховний Суд інтерпретував положення даного закону у справі заявника таким чином, що дані положення вимагали від Парламенту окремого голосування за кожного кандидати. Не зробивши цього, Парламент, голосуючи за партійним принципом (див. пункт 22 вище), також відмовився від застосування правила призначення п'ятнадцяти суддів до нового Апеляційного суду, що було встановлено самим Парламентом як обов'язкове.

120. Оцінка Суду щодо ступеня тяжкості цього процесуального порушення Парламентом не здійснюється ним самим, адже Верховний Суд у рішенні від 24 травня 2018 року визнав, що це порушення не було «істотним», посилаючись на два попередні рішення від 19 грудня 2017 року. По-перше, Суд зазначає, що подібних висновків у попередніх судових рішеннях немає. По-друге, міркування Верховного Суду у справі заявника не свідчать про те, що ця оцінка була зроблена в контексті визначення того, чи було порушення чинного правила Парламентом «кричущим» порушенням у контексті пункту 1 статті 6 Конвенції, а скоріше в контексті того чи призвело порушення як таке до «недійсності» призначення А.Є. та визнання судових актів, ухвалених за її участю, недійсними, а також, чи призвело таке порушення до несправедливості судового процесу заявника, а відповідно і недотримання вимог щодо незалежності та безсторонності такого процесу (див. пункт 50 вище).

121. Розглядаючи це процесуальне порушення в аспекті пункту 1 статті 6 Конвенції, як того вимагає прецедентна практика Суду, Суд зауважує, що, як явно встановлено Верховним Судом у його рішеннях від 19 грудня 2017 року (див. пункт 32 вище) законодавчий порядок, передбачений тимчасовим положенням IV, що вимагає активної участі Парламенту в голосуванні щодо кандидатів до нового Апеляційного суду, а також реформа в ісландській судовій системі, мали на меті слугувати важливим суспільним інтересам щодо забезпечення незалежності судової влади стосовно виконавчої влади. Беручи до уваги рішення Верховного Суду у справі заявника, яким встановлено порушення цього положення щодо вимоги роздільного голосування Парламентом за кожного кандидата в судді, слід зробити висновок, що такі законодавчі рамки були покликані мінімізувати ризик надмірного впливу партійно-політичних інтересів на процес, завдяки якому компетентність кожного кандидата на посаду судді у новоствореному Апеляційному суді повинна була оцінюватися і остаточно затверджуватися законодавчою гілкою влади – Парламентом.

122. Як було пояснено вище (див. пункти 98, 99 та 103), Суд акцентує увагу на важливості в демократичному суспільстві, в якому дії принцип верховенства права, забезпечення дотримання чинних норм національного законодавства щодо розподілу державної влади (див. також висновок Консультативної ради європейських суддів (CCJE) 18/2015 від 16 жовтня 2015 року, див. пункт 70 вище). Тому Суд вважає, що недотримання Парламентом національного правила роздільного голосування щодо кожного кандидата, що обуло підтверджено Верховним Судом, також стало серйозним недоліком у процедурі призначення, що вплинуло на чесність процесу в цілому, зокрема стосовно чотирьох кандидатів, обраних Міністром юстиції, щодо яких вона відступила від позиції Комітету. Цей дефект додатково посилювався тим фактом, який було підтверджено Верховним Судом, що під час підготовки пропозицій, поданих до Парламенту, міністр сама порушила Закон «Про адміністративні процедури», не зумівши достатньо обґрунтувати своє рішення відмовитися від оцінки, зробленої Комітетом з оцінки стосовно чотирьох конкретних кандидатів. Суд нагадує, що Верховний Суд у своїх рішеннях від 19 грудня 2017 року (пункт 34 вище) постановив, що лише за умови, що міністр виконувала б свої статутні обов'язки відповідно до Закону «Про адміністративні процедури» та загального принципу внутрішнього законодавства (обрання на посаду найкваліфікованішого кандидата), Парламент міг би в достатній мірі виконувати свою роль у цьому процесі та зайняти позицію щодо подання міністра, в якому міністр відступила від думки Комітету щодо чотирьох відповідних кандидатів.

123. Зважаючи на всі ці елементи, Суд, беручи до уваги характер процесуальних порушень внутрішнього законодавства, підтверджених Верховним судом Ісландії, не може не зробити висновок, що процес, за допомогою якого А.Є. була призначена суддею Апеляційного суду, містив кричущі порушення діючих норм у той самий час. Дійсно, Суд вважає, що в даному процесі виконавча влада мала невиправданий та непередбачений національним законодавством розсуд щодо вибору чотирьох суддів до нового Апеляційного суду, включаючи А.Є., що обуло поєднано з недотриманням Парламентом раніше прийнятої законодавчої процедури для забезпечення належного балансу між виконавчою та законодавчою гілками влади у процесі призначення суддів. Крім того, Міністр юстиції, приймаючи рішення про заміну чотирьох із п'ятнадцяти кандидатів, які були визнані Комітетом найбільш кваліфікованими, іншими чотирма заявниками, що були визнані Комітетом менш кваліфікованими, у тому числі А.Є. діяла, як було встановлено Верховним Судом, з явним нехтуванням діючими правилами. Таким чином, цей процес знижував впевненість довіру громадськості до судової влади, що є необхідним у демократичному суспільстві, а тому суперечив самій суті принципу верховенства права в цій частині - здійснення правосуддя судом, встановленим законом. Суд підкреслює, що протилежний висновок щодо фактів цієї справи був би рівнозначним позбавленню гарантії, що передбачена пунктом 1 статті 6 Конвенції, змістовного захисту. Тому Суд приходить до висновку, що в цій справі було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 6 § 1 В ЧАСТИИНІ ПРАВА НА НЕЗАЛЕЖНИЙ І БЕЗСТОРОННІЙ СУД

124. Заявник також скаржився, що рішення Верховного Суду від 24 травня 2018 року порушило його право бути заслуханим незалежним та безстороннім судом, як це передбачено пунктом 1 статті 6 Конвенції.

125. Уряд заперечував проти цього.

126. Суд зазначає, що заява не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 (а) статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною. Однак, беручи до уваги висновки, зроблені вище

за першою частиною скарги заявника, ґрунтуючись на тому самому положенні, Суд вважає, що цю скаргу окремо розглядати не потрібно.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

127. Стаття 41 Конвенції передбачає:

"Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію".

А. Шкода

128. Заявник вимагав 5 тис. євро відшкодування моральної шкоди. Заявник не вимагав відшкодування матеріальної шкоди.

129. Уряд заперечив проти вимоги про відшкодування моральної шкоди як надмірно високої. Уряд стверджував, що виявлення порушення саме по собі було б справедливим задоволенням будь-яких заявлених моральних збитків.

130. Враховуючи особливі обставини цієї справи, Суд погоджується з Урядом, що встановлення порушення пункту 1 статті 6 Конвенції саме по собі є достатньою справедливою компенсацією.

131. Далі Суд зазначає, що держава-відповідач повинна обрати, за умови нагляду з боку Комітету міністрів, загальні та/або, якщо необхідно, індивідуальні заходи, що мають бути прийняті у її внутрішньому законодавстві, щоб припинити порушення виявлені Судом, і максимальним чином відшкодувати наслідки. У зв'язку з цим Суд зауважує, що підрозділами 228 та 232 Закону «Про кримінальне провадження» передбачено, що Комітет з питань поновлення судових проваджень може, при виконанні певних умов, доручити відновлення кримінального провадження, яке було припинене остаточним рішенням, винесеним у Апеляційному суді або Верховному суді (див. п.60 вище) (див, *mutatis mutmais*, *Ібрагім та інші проти Сполученого Королівства (Ibrahim та Others v. the United Kingdom)* [ВП], № 50541/08, 50571/08, 50573/08 та 40351/09, § 315, 13 Вересня 2016, та *Ramos Nunes de Carvalho E SÁ v. Portugal* [ВП], №55391/13, 57728/13 та 74041/13, § 222, 6 листопада 2018). У зв'язку з цим Суд підкреслює важливість забезпечення внутрішніх процедур, завдяки яким справа може бути переглянута у світлі висновку про порушення статті 6

Конвенції. Як раніше наголошував Суд, такі процедури можуть розглядатися як важливий аспект виконання судових рішень, а їх наявність свідчить про прихильність Договірної Держави до Конвенції та до судової практики Суду (*Морейра Ферейра проти Португалії (№ 2) (Moreira Ferreira v. Portugal (№ 2)* [ВП], № 19867/12, § 99, 11 Липня 2017).

B. Витрати та збитки

132. Заявник також вимагав 26 795 євро на витрати, понесені у національних судах, і 20 150 євро на витрати, що були понесені у Суді.

133. Уряд заявив, що адвокатські витрати заявника сплачувалися казначейством згідно із Законом «Про кримінальну провадження». Він також стверджували, що заявник не подав жодної накладної, яка свідчить про те, що він повернув кошти казначейству. Крім того, Уряд стверджував, що понесені у національних судах витрати, які вимагаються заявником, є надмірно високими.

134. Відповідно до судової практики Суду, заявник має право на відшкодування витрат та збитків лише в тому випадку, якщо було доведено, що вони були фактично понесені, були необхідними і є обґрунтованими щодо їх обсягу. У цій справі, враховуючи наявні у ній документи та вищезазначені критерії, Суд вважає розумним призначити суму в розмірі 15 000 євро для покриття усіх витрат.

C. Пеня

135. Суд вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

З ЦИХ ПІДСТАВ СУД

1. *Оголошує,* одноголосно, заяву прийнятною;

2. *Постановляє* п'ятьма голосами проти двох, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо права на суд, встановлений законом;

3. *Постановляє,* одноголосно, що немає необхідності розглядати решту скарг, передбачених пунктом 1 статті 6 Конвенції;

4. *Постановляє* п'ятьма голосами проти двох,

(a) що протягом трьох місяців від дати, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявнику перелічені нижче суми, що мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача на дату здійснення платежу:

(i) 15 000 євро (п’ятнадцять тисяч євро) на витрати та збитки;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 12 березня 2019 року відповідно до Правила 77 §§ 2 та 3 Регламенту Суду

Хасан Бакіркі (Hasan Bakırcı) Пауль Лемменс (Paul Lemmens)
Заступник секретаря Голова

Відповідно до пункту 2 статті 45 Конвенції та пункту 2 правила 74 Регламенту Суду, до цього рішення додаються спільна незгодна думка суддів Лемменса та Гріцкоаре.

П.Л. (P.L.)
Х. Б. (H.B.)

ГУДМУНДР АНДРІ АСТРАДСОН ПРОТИ ІСЛАНДІЇ

© Переклад Олександра Дроздова, Віктора Янишена,
Олени Дроздової, Яни Токарь, Богдана Трофімова

СПІЛЬНА ОКРЕМА ДУМКА
СУДДІВ ЛЕММЕНСА (LEMMENS) ТА ГРІТКО (GRIŢCO)

1. На початку цієї окремої думки ми хотіли б підкреслити, що ми твердо віримо у принципове значення незалежності судової влади для верховенства права. Що стосується найважливішого питання призначення суддів, ми вважаємо, що об'єктивні критерії відбору та справедливий відбір необхідні. Їх метою повинно бути забезпечення рівного ставлення до кандидатів та прийом до відбору, заснований на перевагах кандидатів, а також уникнення неправомірного політичного впливу.

Це рішення, очевидно, відповідає цим принципам.

З повагою, ми все ж таки не погоджуємось з більшістю. На нашу думку, більшість нехтує принципом субсидіарності, не зважаючи на надання оцінки сфери застосування відповідних норм національного законодавства вищим національним судом. Ця оцінка здійснювалася в контексті процедури призначення на посаду, яка, хоча і безперечно мала недоліки, суттєво відповідала діючим правилам. Нам відомо, що цей процес був об'єктом жорсткої політичної суперечки (див., наприклад, рух про недовіру міністру юстиції, що розпочався після Парламентських виборів та формування нового уряду, в якому Міністр юстиції зберігла свою посаду - згадується у пункті 51 рішення). Ми боїмося, що велика суперечка, що супроводжувала призначення п'ятнадцяти суддів новоствореного Апеляційного суду Ісландії, не лише знайшла відгомін у пунктах цього рішення, але й зуміла відхилити більшість у її мотивах від усталених принципів судової практики цього Суду.

Більшість відкриває скриньку Пандори, пропонуючи засудженим аргументи, що доступні без обмежень, щоб оскаржувати своє засудження з підстав, що не мають нічого спільного з справедливістю судового розгляду (як у даній справі).

На наш погляд, це рішення є прикладом «надмірності». Керманич у цій справі (Міністр юстиції, а потім Парламент) допустив навігаційну помилку, але це не привід збивати літак (Апеляційний суд).

2. Про що ця справа? Заявник стверджує, що він був засуджений судом, який не відповідав одній із вимог пункту 1 статті 6 Конвенції, а

саме - вимозі бути «встановленим законом». Його скарга більш конкретно спрямована на те, що Апеляційний суд включав серед своїх членів одного суддю, А.Є., призначення якої нібито не було «відповідним національному законодавству» (див. пункт 72 рішення; ми відзначаємо різницю між «встановлений законом «і» відповідно до закону», різниця, якій більшість, здається, не надає жодного значення).

Ця справа не стосується незалежності судової влади як такої. Також не йдеться про право кандидатів на посаду судді на справедливу та рівну оцінку та порівняння їх заяв. Нарешті, мова не йде про засоби захисту, які мають бути запропоновані кандидатам, які не були призначені та які оскаржують законність процедури призначення.

Скарга, яку подано до цього Суду, вже була подана до Верховного Суду. Цей суд відхилив її рішенням від 24 травня 2018 року (див. пункт 50 цього рішення).

Більшість базується на висновках Верховного Суду у двох рішеннях від 19 грудня 2017 року (див. пункти 31-35 цього рішення). Однак ці рішення не були винесені у справі заявника, і вони не стосувалися питання про те, чи був Апеляційний суд судом, «встановленим законом». Більше того, Верховний Суд у своєму рішенні від 24 травня 2018 року чітко постановив, що, незважаючи на свої висновки у рішеннях від 19 грудня 2017 року, скаргу заявника необхідно було відхилити. На наш погляд, причини, з яких більшість все ж вважає за краще розвивати міркування на основі рішень від 19 грудня 2017 року та відсторонятись від виконання Верховним Судом цих рішень - власних суджень - у конкретному контексті скарги заявника, на наш погляд, далеко не переконливі.

3. Перш ніж розглянути скаргу заявника, варто коротко описати, що Верховний Суд знайшов у відповідних рішеннях.

Ухваленням двох судових рішень від 31 липня 2017 року у справі, ініційованій двома кандидатами, які позитивно оцінювались Комітетом з оцінки, але не увійшли до списку кандидатів, що був поданий Міністром юстиції до Парламенту та був затверджений останнім, Верховний Суд прийняв рішення що окружний суд законно відхилив вимоги позивачів про скасування (див. пункт 29 цього рішення). Ці рішення призвели до того, що призначення п'ятнадцяти суддів Апеляційного суду було остаточним.

ГУДМУНДР АНДРІ АСТРАДСОН ПРОТИ ІСЛАНДІЇ

© Переклад Олександра Дроздова, Віктора Янишена,
Олени Дроздової, Яни Токарь, Богдана Трофімова

Двома вищезазначеними рішеннями від 19 грудня 2017 року, що винесені в рамках одного і того ж провадження, Верховний Суд присудив кожному зі скаржників відшкодування шкоди. Він встановив, що, подаючи до Парламенту список кандидатів, однак не надаючи достатніх причин того, чому вона відійшла від списку Комітету з оцінки стосовно чотирьох кандидатів, Міністр юстиції порушила розділ 10 Закону «Про адміністративні процедури». Вона також встановила, що оскільки це процесуальне порушення не було усунено в Парламенті, процедура в Парламенті також мала недоліки (див. пункти 33-34 цього рішення). Оскільки міністр невиправдано заподіяла шкоду позивачам, останнім було призначено відшкодування збитків (див. пункт 35 цього рішення). Цими рішеннями встановлено, що міністр, за яким слідував Парламент, порушила процедурне правило, що міститься в Законі «Про адміністративні процедури». Інших неправомірних дій не встановлено.

Слід підкреслити, що Верховний суд не критикував міністра за те, що вона відступила від вибору Комітету з оцінки. Навпаки, він визнав, що Міністр могла законно це зробити (див. пункт 32 цього рішення). Не існує навіть жодних ознак того, що міністр порушила загальний принцип права, за яким слід вибирати лише найбільш кваліфікованих кандидатів (там же). Неправомірність, допущена Міністром, мала процедурний характер: вона недостатньо показала, що найбільш кваліфікованими були кандидати, яким на підставі її політичного рішення надано кращу оцінку через наявність в них професійного досвіду (див. пункт 16 цього рішення).

Згодом ухвалюється рішення від 24 травня 2018 року у справі заявника. Це найновіше для нас судження. Верховний Суд спершу зазначає аргумент заявника: оскільки призначення А.Є. було незаконним, вона нібито «не є законним представником судової влади, а судові рішення суду, в яких [вона] брала участь, є недійсними» (див. пункт 50 цього рішення). Цей аргумент відхиляється Верховним судом на тій підставі, що недоліки в процесі призначення не були такими, що призначення А.Є., хоча воно й може бути визнано недійсним, було «недійсним» (nullity)[2]. Цей висновок ґрунтується на трьох підставах: по-перше, всі

[2] Слово "nullity" - це англійський переклад для "markleysa". Ми дивуємось, чи відповідає різниця, зроблена Верховним Судом, між можливістю скасування, з одного боку, та "нікчемністю", з іншого, різниці в адміністративному праві ряду держав-членів Ради Європи між двома категоріями незаконностей: тими, що можуть призвести до скасування відповідного акта (якщо це вимагається в межах відповідного строку), і тих, які є настільки серйозними, що відповідний акт повинен

33 кандидати відповідали вимогам для зайняття посади судді в Апеляційному суді, що було встановлено Комітетом з оцінки та не оскаржувалося заявником; по-друге, призначення суддів, в цілому здійснювалося відповідно до «формальних процедурних правил» (які ми розуміємо як правила, якими встановлено перевірку кваліфікації кандидатів, надання оцінки Комітетом з оцінки, надання Комітетом з оцінки переліку запропонованих Міністру юстиції кандидаті, їх затвердження Парламенту, подальше призначення президентом) - було одне порушення – голосування Парламентом за всіх п’ятнадцяти кандидатів разом, а не за кожного кандидата окремо, але це було порушення, «що не мало значення»; по-третє, усі п'ятнадцять кандидатів, обраних Міністром та затверджених Парламентом, були офіційно призначені Президентом (там же).

Верховний Суд, таким чином, вирішив, що, незважаючи на недоліки, що впливають на процес призначення, призначення А.Є. не є «недійсним», а рішення судді А.Є. не є недійсними. Іншими словами: недоліки в процесі призначення не вплинули на легітимність зайняття А.Є. посади судді Апеляційного суду.

Звертаючись до додаткового аргументу заявника про те, що через участь А.Є. він не отримав справедливого судового розгляду незалежним та безсторонінм судом, Верховний Суд знову оцінив наслідки недоліків у процедурі, яка здійснювалася Міністром юстиції. Він зазначив, що призначення всіх п'ятнадцяти суддів стало реальністю після підписання Президентом своїх листів про призначення. З того часу ці судді займали посади, що не дозволяло їх звільняти з посади, за винятком судового рішення. Після їх призначення вони зобов’язані були виконувати лише закон при виконанні своїх службових обов'язків, і їм було надано незалежність у своїй судовій роботі. На закінчення, «не було достатніх підстав для обгрунтованого сумніву в тому, що [заявник] не отримав справедливого судового розгляду незалежними та безсторонніми суддями, незважаючи на недоліки в діях Міністра юстиції» (там же).

Ми хотіли б підкреслити, що не було завданням Верховного Суду розглядати у своєму рішенні від 24 травня 2018 року кожен аспект процесу призначення на посаду. Він обмежився висвітленням тих аспектів, які призвели до висновку, що Апеляційний суд, до складу

вважатись неіснуючим, тобто взагалі не може спричинити жодних правових наслідків.

якого входила А.Є., - це суд, «встановлений законом». На відміну від більшості, ми не бачимо необхідності йти далі. Як було сказано вище, у цій справі йдеться не про призначення А.Є. як таке, а (лише) про наслідки її призначення на правовій основі до Апеляційного суду у справі заявника. Це вузьке питання, і ми вважаємо, що аналіз Верховного Суду був достатнім для розгляду цього питання. З цього рішення видно, що «суттєві питання справи були вирішені» Верховним Судом (див., *mutatis mutmais, Taxquet v. Belgium* [ВП], № 926/05, § 91, ЄСПЛ 2010, і наведені висновки).

4. У цій справі виникає принципове питання про те, що слід розуміти під вимогою, що суд повинен бути «встановлений законом».

Як справедливо зазначає більшість, об'єктом терміна «встановлений законом» є забезпечення того, щоб судова організація не надто залежала від розсуду виконавчої влади чи самих судових органів, а скоріше, щоб це було врегульовано законом, який приймає Парламент (див. пункт 99 рішення, з подальшими посиланнями). Більшість також справедливо підкреслює, що суду, який не створений відповідно до намірів законодавчої влади, обов'язково не вистачить «легітимності», необхідної для вирішення судових спорів (див. пункт 97 рішення, з подальшим посиланням на прецедентну практику Суду).

Фраза «встановлений законом» охоплює не лише правові основи існування суду, але й склад колегії в кожному випадку (див. *Buscarini v. San Marino* (dec.), № 31657/96, 4 травня 2000; *Raita ma Jali Raita Consulting Oy* (dec.), № 37901/97, 15 листопада 2001; та *Lavents v. Latvia*, № 58442/00, § 114, 28 листопада 2002). Ми погоджуємось з більшістю, що «закон», у розумінні пункту 1 статті 6 Конвенції, включає не лише законодавство, що передбачає створення та визначає компетенцію судових органів, але і «будь-яке інше положення внутрішнього законодавства, яке, якщо буде порушено, зробить участь одного або декількох суддів у розгляді справи недопустимою» (див. пункт 98 рішення, з подальшими посиланнями).

5. Більшість розширює сферу застосування поняття «встановлення» на процес призначення суддів і вважає, що для того, щоб відповідати принципу верховенства права, цей процес повинен «вестись відповідно до діючих правил національного законодавства» (див. пункт 98 рішення, посилання на рішення суду ЄАВТ та Генерального суду Європейського Союзу).

На наш жаль, ми вважаємо, що така некваліфіковане судження є занадто широким. Хоча певні протиправності, що впливають на процес призначення, можуть водночас впливати на «законність» створення суду, в якому кандидат згодом займе на посаду судді, вони, на нашу думку, повинні бути чітко обмежені та в будь-якому випадку пов'язані із загальною метою вимоги, щоб суд був «встановлений законом», а саме - забезпечення того, щоб суд мав «легітимність» для вирішення справ.

6. Що в контексті даної справи було б нашим тестом на те, щоб визначити, що суд не «встановлений законом»?

В цілому, поки призначення посадової особи не скасовано, ця особа повністю наділена повноваженнями, покладеними на неї. Це принцип адміністративного права, який служить юридичній визначеності. Рішення, прийняті посадовою особою, не є незаконними (а рішення, прийняті суддею, не є порушенням вимоги «встановлення законом»), лише тому, що ця особа не була призначена відповідно до правил, зокрема тих правил, які мають на меті забезпечити рівну можливість для всіх кандидатів бути обраними на посаду. На це посилався Верховний Суд, коли в своєму рішенні від 24 травня 2018 року він постановив, що призначення всіх п’ятнадцяти суддів Апеляційного суду стало реальністю і що всі ці судді користувалися правами та підпадали під зобов'язання, покладені на їх посаду (див. пункт 50 цього рішення). Отже, презумпція полягає в тому, що Апеляційний суд, що складається з суддів, призначених компетентним органом, в кожній справі є судом, «встановленим законом».

Ми визнаємо, що можуть бути випадки, коли порушення діючих правил має такий характер, що сама підстава для формування суду в тій чи іншій справі є неправомірною, з погляду пункту 1 статті 6 Конвенції.

Зокрема, і не вичерпно, ми вважаємо, що може виникнути проблема відповідно до пункту 1 статті 6, коли нехтування нормами внутрішнього законодавства щодо призначення суддів має наслідком створення колегії, яка включає особу:
(i) яка не має (або яка більше не має) статусу судді (див. *Posokhov v. Russia*, № 63486/00, § 43, ЄСПЛ 2003-IV; *Fedotova v. Russia*, № 73225/01, §§ 40-41, 13 квітня 2006; *Ilatovskiy v. Russia*, № 6945/04, §§ 39-41, 9 липня 2009; *Gorguiladzé v. Georgia*, № 4313/04, §§ 72-74, 20 жовтня 2009; *Pmajikidzé ma Others v. Georgia*, № 30323/02, §§ 108-110,

27 жовтня 2009; та *Zakharkin v. Russia*, № 1555/04, §§ 149-151, 10 червня 2010), або
(ii) яка не могла бути призначена на посаду судді (див. *Ilatovskiy*, згадане вище, § 40).

У цьому випадку порушення, які мали місце в процесі призначення, мають дуже різний характер. Верховний Суд встановив, посилаючись на звіт Комітету з оцінки, що всі 33 кандидати відповідали вимогам для зайняття посади судді Апеляційного суду. У цьому контексті важливо зазначити, що вимоги, на які посилався Верховний Суд, були вимогами суттєвого характеру. Такі вимоги є найважливішими частинами правил щодо відбору суддів (порівняйте Федотова, цитований вище, § 42, та Ілатовський, цитований вище, § 40). В результаті виконання суттєвих вимог будь-який із кандидатів, що були призначені, отримав правомочність виконувати функції судді та розглядати справи (див. думку № 18/2015 Консультативної ради європейських суддів від 16 жовтня 2015 року, пункт 14, цитується у пункті 70 цього рішення). Більше того, всі кандидати були оцінені Комітетом з оцінки. Однак висновки цього Комітету не були обов'язковими для міністра. Те, що деяким кандидатам було віддано перевагу над іншими, було питанням оцінки їх відповідних якостей. З цього питання Комітет з оцінювання та Міністр могли законно мати різні думки. Це правда, що, як встановив Верховний Суд, Міністр не здійснила свою оцінку за відповідними правилами. У відносинах між кандидатами та державою були встановлені не лише вади в процесі відбору, але й наслідки цього були усунені (див. Рішення Верховного Суду від 19 вересня 2017 року, що зобов’язують державу виплачувати компенсацію двом кандидатам, чиї права були порушені; див. пункти 31-35 цього рішення) або перебувають на стадії відновлення (провадження, порушене двома іншими кандидатами, чиї права були порушені, наразі розглядається Апеляційним судом; див. пункти 52-54 цього Рішення;).

Відповідно до внутрішнього законодавства, наслідки, спричинені недоліками в процесі призначення, не тривали далі. Згідно з рішенням Верховного Суду від 24 травня 2018 року, недоліки в процесі призначення не такі, що судді Апеляційного суду або принаймні чотири члени, яких не запропонував Комітет з оцінки, не мають легітимності виконувати функції суддів Апеляційного суду або що Апеляційний суд не може вважатися судом, «встановленим законом».

7. Більшість використовують тест на «кричуще порушення національного законодавства» (див. пункт 101 рішення).

Ми не можемо не відзначити, що цей тест застосовується в контексті, який не був первинним для введення такого тесту. Дійсно, тест на «кричущі порушення національного законодавства», за його загальним розумінням, стосується відмінних від наявної ситуації. У ряді випадків Суд зауважив, що він не може поставити під сумнів тлумачення внутрішнього законодавства національним судом, якщо не було «кричущого нехтування» або «кричущого порушення» внутрішнього законодавства. (див., зокрема стосовно вимоги, що суд повинен бути встановлений "законом" , *Lavents*, згадане вище, § 114; *Accardi ma Others v. Italy* (dec.), № 30598/02, ЄСПЛ 2005-II; *Jorgic v. Germany*, № 74613/01, § 65, ЄСПЛ 2007-III; *DMD GROUP, a.s., v. Slovakia*, № 19334/03, § 61, 5 жовтня 2010; *Kontalexis v. Greece*, № 59000/08, § 39, 31 травня 2011; *Šorgić v. Serbia*, № 34973/06, § 63, 3 листопада 2011; *Biagioli v. San Marino* (dec.), № 8162/13, § 75, 8 липня 2014; та *Miracle Europe Kftv. Hungary*, № 57774/13, § 50, 12 січея 2016; див. також пункт 100 даного рішення). Сьогодні Суд використовує дещо інший тест, який є перевіркою на «довільне або явно не обґрунтоване» тлумачення національного суду (див., серед іншого, *Radomilja ma Others v. Croatia* [ВП], № 37685/10 та 22768/12, § 149, 20 березня 2018; *S., V. ma A. v. Denmark* [ВП], № 35553/12 та 2 інші, § 148, 22 жовтня 2018; та *Molla Sali v. Greece* [ВП], № 20452/14, § 149, 19 грудня 2018). Ця справа не має нічого спільного з помилковим тлумаченням внутрішнього законодавства. У будь-якому випадку більшість не ставить під сумнів тлумачення внутрішнього законодавства Верховним Судом; вони скоріше посилаються на його висновки в цьому відношенні (див. пункти 107, 113, 115 та 118 рішення).

Термін «кричущий» з'явився і в деяких інших контекстах. Одним із таких контекстів є ризик «кручущої відпови у справедливому суді» або «кричущої відмови у правосудді» у випадках подання клопотання про екстрадицію або наказу про видворення. У цьому контексті термін стосується судового розгляду, «який явно суперечить положенням статті 6 або принципам, втіленим у ньому» (див. *Ahorugeze v. Sweden*, № 37075/09, § 114, 27 Жовтня 2011; *Othman (Abu Qatada) v. the United Kingdom*, № 8139/09, § 259, ЄСПЛ 2012 (extracts); *Al Nashiri v Polma*, № 28761/11, § 562, 24 Липня 2014; *Husayn (Abu Zubaydah)v. Polma*, № 7511/13, § 552, 24 Липня 2014; та *Harkins v. the United Kingdom* (dec.)[ВП], № 71537/14, § 62, 15 Червня 2017).

Іншим контекстом є «кричуща відмова у правосудді», що призводить до результату, за якого отримане засудження не може виправдати

позбавлення волі відповідно до пункту 1 а) статті 5 Конвенції (див., серед іншого, *Drozd та Janousek v. France та Spain*, 26 Червня 1992, § 110, Series A № 240; *Ilaşcu та Others v. Moldova та Russia* [ВП], № 48787/99, § 461, ЄСПЛ 2004-VII; *Stoichkov v. Bulgaria*, № 9808/02, § 51, 24 Березня 2005; *Hammerton v. the United Kingdom*, № 6287/10, § 98, 17 Березня 2016; та *Gumeniuc v. the Republic of Moldova*, № 48829/06, § 24, 16 Травня 2017).

Цей випадок не має нічого спільного з жодним із вищезгаданих контекстів. Переглядається не справедливість справедливість судового розгляду, а основа для створення суду, який ухвалює вирок.

8. Навіть припускаючи, що тест на «кричуще порушення національного законодавства» є правильним тестом, який слід застосувати в контексті вимоги, за якою суд має бути «встановлений законом», ми вважаємо, що більшість не правильно застосовує даний тест.

Перш за все, ми хотіли б нагадати, що на думку Суду, порівняльний тест на «кричущу відмову у правосудді» є суворим випробуванням несправедливості. Кричуща відмова у правосудді виходить за рамки простих порушень чи відсутності гарантій судових процедур, що можуть призвести до порушення статті 6. Потрібно «порушення настільки принципових принципів справедливого судового розгляду, гарантованих статтею 6, яке б означало скасування або знищення самої суті права, гарантованого цією статтею» (див., серед інших, *Ahorugeze,* згадане вище, § 115; *Othman (Abu Qatada)*, згадане вище, § 260; *Tsonyo Tsonev v. Bulgaria (№ 3)*, № 21124/04, § 59, 16 Жовтня 2012; *Al Nashiri v. Polma*, згадане вище, § 563; *Husayn (Abu Zubaydah)*, згадане вище, § 553;*Hammerton*, згадане вище, § 99; та Harkins, згадане вище, § 64). Якби вимога встановлення суду законом була перенесена до даної справи, це означало б, що порушення пункту 1 статті 6 Конвенції може бути встановлено лише якщо порушення правил, що стосуються створення чи визначення компетенції суду має настільки фундаментальний характер, що дорівнює руйнуванню самої суті гарантії встановлення суду законом (порівняйте пункт 123 рішення).

Крім того, при оцінці того, чи мало місце порушення такого характеру, вихідною точкою повинна бути оцінка ступеня тяжкості порушення з боку національних судів. Саме в рамках національної правової системи, яка інтерпретована її судами, повинно бути оцінено питання правомірності.

У зв'язку з цим ми зазначаємо, що хоча більшість погоджується з висновком Верховного Суду про наявність недоліків у процесі призначення суддів до Апеляційного суду, більшість відкидає висновок Верховного Суду про те, що ці вади не мали такого характеру, що впливають на легітимність призначення А.Є. або, взагалі, на правову основу для «встановлення» Апеляційного суду.

Ми не можемо погодитися з таким підходом. Оцінка наслідків порушення певних норм національного законодавства сама по собі є справою національного законодавства. Як такий, Суд не повинен замінювати своєю оцінкою оцінку національних судів, якщо тільки ця оцінка не була довільною або явно необгрунтованою або, за висловом більшості, не було «кричущих порушень» внутрішнього законодавства.

Те, що робить більшість, нехтуючи принципом субсидіарності, - це просто заміна своєю оцінкою тяжкості порушення певних правил, що стосуються призначення суддів Апеляційного суду, оцінку Верховного Суду. Ми вважаємо, що жодне з міркувань Верховного Суду не дозволяє застосувати такий підхід. П'ять причин, наведених більшістю, для відхилення міркувань Верховного Суду (див. пункти 112-22 цього рішення) не містять жодних аргументів, які б підтверджували висновок про те, що оцінка Верховного Суду була довільною чи явно необгрунтованою.

9. На нашу думку, Апеляційний суд був судом, «встановленим законом», коли він розглядав кримінальну справи заявника. Як і Верховний Суд, ми вважаємо, що порушення деяких правил, що стосуються призначення суддів до Апеляційного суду, були не такими, що призвели до того, що в Апеляційного суду відсутня необхідна юридична підстава для подальшого розгляду справ за участю одного або декількох з чотирьох суддів, які були оцінені Міністром юстиції вище тих, що були представлені Комітетом з оцінки.

Наш висновок, зокрема, ґрунтується на таких елементах:
- Міністр юстиції мав право вносити зміни до списку кандидатів, поданого Комітетом з оцінки;
- Вона представила аргументи щодо своїх пропозицій та змін, які вирішила внести до списку кандидатів, поданого Комітетом з оцінки;
- Парламент схвалив пропозицію міністра про висунення п'ятнадцяти названих осіб суддями Апеляційного суду; ми не вважаємо, що відмова окремо проголосувати за кожного кандидата є «кричущим

порушенням» процедури призначення (див. пункт 122 рішення), і погоджуємось з Верховним Судом, що цей недолік не мав жодного значення[3];
- ми погоджуємось з Верховним Судом, що Міністр юстиції недостатньо обґрунтувала свою пропозицію; однак усі кроки, зроблені Міністром юстиції, голосування в Парламенті та загалом весь процес відбору проходили публічно та прозоро, про що свідчить той факт, що цей процес був дуже дискусійною подією в Ісландії;
- відповідно до пропозиції Міністра юстиції та прийняття Парламентом списку, представленого нею, президент Ісландії підписав листи про призначення п'ятнадцяти кандидатів, висунутих на посади суддів Апеляційного суду, включаючи А.Є .;
- призначення суддів, як правило, проводилося відповідно до «формальних процедурних правил», які тлумачив Верховний Суд у своєму рішенні від 24 травня 2018 року;
- суттєві вимоги, передбачені національним законодавством для призначення на посаду судді Апеляційного суду, були виконані всіма кандидатами, включаючи А.Є.

Отже, ми робимо висновок, як і Верховний Суд, що порушення статті 6 § 1 Конвенції не було.

10. Ми нарешті хотіли б звернути увагу на наслідки, що випливають із цього рішення.

Що стосується наслідків для Ісландії, то більшість обмежується посиланням на можливість відновлення кримінального провадження проти заявника (див. пункт 131 рішення). Нічого не сказано про

---

3. Нам дивно, що більшість вважає, що вимога "активної участі парламенту у голосуванні за кандидатів" покликана була "[захистити] судову незалежність від виконавчої влади", і що вимога роздільного голосування за кожного з кандидатів мала на меті "звести до мінімуму ризик надмірного впливу партійно-політичних інтересів на процес, завдяки якому компетентність кожного кандидата до новоствореного Апеляційного суду повинна бути оцінена і остаточно підтверджена законодавчою гілкою, парламентом" (див. пункт 121 рішення).
Якщо законодавством передбачено, що пропозиції Міністра щодо призначення на посаду судді мають бути затверджені Парламентом, це означає, що виконавча влада не може приймати рішення самостійно, але це зовсім не виключає політичних міркувань, що відіграють роль у процесі призначення. Більше того, для участі парламенту зазвичай потрібна домовленість сторін, що мають більшість голосів, щодо кожного з кандидатів, запропонованих міністром. На наш погляд, не є "важливим" використовування формулювань Верховного Суду, незалежно від того, чи була виражена така згода окремим голосуванням щодо кожного кандидати, або ж пакетним голосуванням за усіх кандидатів одразу.

загальні заходи, які, можливо, доведеться вжити для того, щоб в інших випадках порушень, подібних до того, що мали місце в цій справі, не відбулося. Ми зазначимо, що питання, порушене заявником у цій справі, може виникнути заново в будь-якій справі, яка наразі перебуває або буде передана на розгляд Апеляційному суду. Відповідним органам влади під наглядом Комітету міністрів необхідно буде вирішити це складне питання.

Це рішення також матиме наслідки для інших держав. Безперечно виникне питання, чи можна і в якій мірі оскаржувати судові рішення на підставі недоліку в процедурі призначення судді на посаду, недоліків, які могли мати місце задовго до надходження справи до цього судді. Чи можемо ми передбачити, що це питання, раніше чи пізніше, повернеться до Суду в рамках або його суперечливої практики, або нещодавно набутої.